

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Івано-Франківський національний технічний університет
нафти і газу
Інститут економіки і менеджменту
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ТКАЧУК ЯРОСЛАВ ІГОРОВИЧ

УДК 336.71

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

Оцінювання фінансової безпеки державних банків України

Освітня програма – Фінансовий менеджмент у сфері бізнесу

Спеціальність: 072 – Фінанси, банківська справа та страхування

Я.І. Ткачук

(підпис, ініціали та прізвище здобувача освітнього ступеня)

Науковий керівник Ромашко Олександра Михайлівна к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

доцент Л. Р. Маринчак

(посада) (підпис) (дата) (ініціали та прізвище)

Рецензент

_____
(посада) (підпис) (дата) (ініціали та прізвище)

Робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Івано-Франківськ – 2024

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Інститут економіки і менеджменту
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр
Спеціальність 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____

«_____» _____ 20__
року

ЗАВДАННЯ НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ

Ткачуку Ярославу Ігоровичу

1. Тема роботи «Оцінювання фінансової безпеки державних банків України»
керівник роботи Ромашко Олександра Михайлівна, к.е.н., доцент,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом закладу вищої освіти від «8» грудня 2023 року № 713/7
2. Строк подання студентом роботи 10.01.2024
3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні документи, офіційні матеріали Національного банку України, фінансова звітність АТ «Ощадбанк» за 2020-2022 роки, спеціальна економічна і фінансова література, фахові наукові видання, Інтернет-джерела.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
  1. Теоретичні та методичні основи оцінки фінансової безпеки банківських установ.
  2. Аналітична оцінка фінансової безпеки банківської установи (на матеріалах АТ «Ощадбанк»).
  3. Удосконалення методів оцінювання фінансової безпеки комерційних банків.
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Слайд 1 – Наукова новизна роботи
Слайд 2 – Характеристика понять фінансової безпеки банків
Слайд 3 – Інтегральний індикатор фінансової безпеки банків України за 2020-2022 рр.
Слайд 4 – Рейтинг фінансової безпеки банків України за 1 квартал 2023 року
Слайд 5 – Динаміка обов'язкових нормативів АТ «Ощадбанк» за 2020-2022 рр.
Слайд 6 – Розрахунок інтегрального показника фінансової безпеки АТ «Ощадбанк», бали
Слайд 7 – SWOT-аналіз АТ «Ощадбанк»
Слайд 8 – SWOT-аналіз АТ «Приватбанк»
Слайд 9 – Рейтинг фінансової безпеки комерційних банків України за 1 квартал 2024 року (прогноз)
6. Дата видачі завдання 01.12.2022

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми та постановка завдання магістерської роботи	01.12.2022	Виконано
2.	Розділ 1. Теоретичні та методичні основи оцінки фінансової безпеки банківських установ	01.04.2023	Виконано
3.	Розділ 2. Аналітична оцінка фінансової безпеки банківської установи (на матеріалах АТ «Ощадбанк»)	01.09.2023	Виконано
4.	Розділ 3. Удосконалення методів оцінювання фінансової безпеки комерційних банків	24.12.2023	Виконано
5.	Вступ і висновки до роботи	28.12.2023	Виконано
6.	Оформлення роботи згідно встановлених вимог	07.01.2024	Виконано
7.	Подання готової роботи з комплектом супровідних матеріалів на допуск до захисту	10.01.2024	Виконано

Студент

_____ (підпис)

Ткачук Я.І.

Керівник роботи

_____ (підпис)

Ромашко О.М.

(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Магістерська робота містить 80 сторінок, 20 таблиць, 2 рисунки, перелік джерел посилань із 55 найменувань і 6 сторінок додатків.

Оцінювання фінансової безпеки банківських установ включає в себе комплексний аналіз різноманітних чинників, таких як кредитний, ліквідний, операційний та ринковий ризику. Одним із важливих аспектів оцінювання фінансової безпеки банків є їхня спроможність вирішувати проблеми, пов'язані з зовнішніми та внутрішніми шоками, що можуть виникнути в економічному середовищі. Банки повинні бути готові до негативних змін у фінансовому ринку, економіці та світовій ситуації, забезпечуючи надійний захист як власних інтересів, так і інтересів своїх клієнтів.

Мета роботи: обґрунтування теоретико-методичних підходів до оцінювання фінансової безпеки та їх удосконалення.

Об'єкт дослідження: діяльність банківської установи.

Предмет дослідження: методичні підходи до оцінювання фінансової безпеки комерційних банків.

У роботі використано методику оцінки рівня фінансової безпеки банку в якій на відміну від існуючих подолано один з головних недоліків кількісних методик – жорстку прив'язку до нормативних значень показників. Оскільки фінансова безпека банку визначається рівнем його захищеності і ступенем ефективності діяльності, то для оцінки фінансово-економічної безпеки банку взято дві групи показників: показники, які характеризують ефективність діяльності банку; показники, які характеризують рівень його захищеності та здатність протистояти кризовим явищам.

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА, БАНК, ОЦІНЮВАННЯ, SWOT-АНАЛІЗ

ABSTRACT

The master's thesis consists of 80 pages, 20 tables, 2 figures, a list of 55 references and 6 pages of appendices.

Assessment of financial security of banking institutions includes a comprehensive analysis of various factors, such as credit, liquidity, operational and market risks. One of the important aspects of assessing the financial safety of banks is their ability to deal with external and internal shocks that may arise in the economic environment. Banks must be prepared for negative changes in the financial market, economy and global situation, ensuring reliable protection of both their own interests and the interests of their customers.

Purpose: to substantiate the theoretical and methodological approaches to assessing financial security and to improve them.

Object of research: activities of a banking institution.

Subject of research: methodological approaches to assessing the financial security of commercial banks.

The paper uses a methodology for assessing the level of financial security of a bank, which, unlike the existing ones, overcomes one of the main disadvantages of quantitative methods - a rigid binding to the normative values of indicators. Since the financial security of a bank is determined by the level of its security and the degree of efficiency of its activities, two groups of indicators are used to assess the financial and economic security of a bank: indicators characterizing the efficiency of the bank's activities; indicators characterizing the level of its security and ability to withstand crisis phenomena.

FINANCIAL SECURITY, BANK, ASSESSMENT, SWOT-ANALYSIS

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ.....	10
1.1 Економічна сутність фінансової безпеки банків	10
1.2 Методичні підходи оцінювання фінансової безпеки комерційних банків в Україні	15
Висновки до розділу 1.....	25
РОЗДІЛ 2 АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ (НА МАТЕРІАЛАХ АТ «ОЩАДБАНК»)	26
2.1 Оцінка сучасного стану банківської системи України в контексті рівня її безпеки.....	26
2.2 Аналіз основних індикаторів фінансової безпеки АТ «Ощадбанк».....	33
2.3 Оцінка стану фінансової безпеки АТ «Ощадбанк»	40
Висновки до розділу 2.....	46
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ.....	48
3.1 Проблеми оцінювання фінансової безпеки банків в умовах сучасності	48
3.2 Оцінювання рівня фінансової безпеки банків на основі SWOT- АНАЛІЗУ	55
Висновки до розділу 3.....	62
ВИСНОВКИ.....	64
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ НА ДЖЕРЕЛА	68
ДОДАТКИ	74
Бібліографічна довідка	

					МР.ФНм – 75.00.000 ПЗ			
Змн.	Лист	№ докум.	Підпис	Дата	Оцінювання фінансової безпеки державних банків України	Літ.	Арк.	Акрушів
						6		
Розроб.		Ткачук Я.І				ІФНТУНГ, ФНм-22-1		
Перевір.		Ромашко О.М						
Реценз.								
Н. Контр.		Ромашко О.М						
Затверд.		Маринчак Л.Р.						

ВСТУП

В Україні фінансова безпека банківських установ є ключовою складовою стабільності фінансової системи та економіки в цілому. Здатність банків адекватно оцінювати та ефективно управляти своїми ризиками є визначальним фактором для забезпечення їхньої відповідності високим стандартам фінансової безпеки.

Оцінювання фінансової безпеки банківських установ включає в себе комплексний аналіз різноманітних чинників, таких як кредитний, ліквіднісний, операційний та ринковий ризики. Одним із важливих аспектів оцінювання фінансової безпеки банків є їхня спроможність вирішувати проблеми, пов'язані з зовнішніми та внутрішніми шоками, що можуть виникнути в економічному середовищі. Банки повинні бути готові до негативних змін у фінансовому ринку, економіці та світовій ситуації, забезпечуючи надійний захист як власних інтересів, так і інтересів своїх клієнтів.

З огляду на постійні зміни у глобальному економічному середовищі, а також національному фінансовому ландшафті, оцінювання фінансової безпеки банківських установ в Україні вимагає не лише реакції на поточні виклики, але й вдосконалення стратегічного планування та управлінських практик. Забезпечення ефективного механізму оцінювання фінансової безпеки стане важливим кроком для зміцнення вірогідності стабільності банківської системи та сприятиме розвитку фінансового сектору в Україні.

В контексті глобальних трансформацій та зростаючого рівня фінансових ризиків, оцінювання фінансової безпеки банківських установ стає актуальнішим завданням, ніж коли-небудь раніше. Збереження стійкості банків є необхідною передумовою для забезпечення довіри як депозитаріїв, так і кредиторів.

Оцінка фінансової безпеки банків в Україні також має стратегічне значення у контексті прискорених інновацій, що відбуваються у фінансовому секторі, і впливу цифрової трансформації на функціонування банків. Підкреслюючи необхідність системного огляду та аналізу фінансового здоров'я

банків, важливо враховувати також аспекти кібербезпеки та здатність банківських установ адаптуватися до змін у регуляторному середовищі. Сучасні тенденції визначають необхідність посилення заходів з кіберзахисту та вдосконалення корпоративного управління для ефективного управління ризиками.

Аналіз фінансової безпеки банків у контексті сучасних викликів та можливостей визначає необхідність системних підходів та інноваційних стратегій для забезпечення стабільності та надійності банківської системи в Україні. Відповідно до цього виникає актуальність вивчення теми «Оцінювання фінансової безпеки державних банків України».

Проблематику та особливості оцінки фінансової безпеки державних банків висвітлено у працях провідних українських дослідників та науковців, серед яких Ситник Н., Стасишин А., Блащук-Девяткіна Н., Петик Л., Барановський О., Лагно А., Васильчишин О., Вовченко Р., Варцаба В., Вядрова Н., Гаряга Л., Куліш Р., Гриценко К., Гладких Д., Демченко О., Давиденко Н., Колодяжна В., Жарій Я., Зверук Л., Івасів І., Гарбар Є., Катан Л., Демчук Н., Бабенко-Левада В., Коваленко В., Радова Н., Крухмаль О., Кулиняк І., Мироненко М., Музичка О., Журибіда Н., Галько Є., Нікольчук Ю., Лоатовська О., Павленко Л., Шкромада Д., Соколенко К., Педченко Н., Дячек С., Правдюк Н., Мулик Т., Мулик Я., Ситник Н., Сак Т., Хуторна М., Шевців Л., Щербатих Д. та інші.

Мета роботи: обґрунтування теоретико-методичних підходів до оцінювання фінансової безпеки та їх удосконалення.

Завдання дослідження:

- визначити економічну сутність фінансової безпеки банків;
- розглянути методичні підходи оцінювання фінансової безпеки державних банків України;
- здійснити оцінку сучасного стану банківської системи України в контексті рівня її безпеки;
- проаналізувати основні індикатори фінансової безпеки АТ «Ощадбанк»;

- оцінити стан фінансової безпеки АТ «Ощадбанк»;
- виявити проблеми оцінювання фінансової безпеки державних банків в умовах сучасності;

- оцінити рівень фінансової безпеки банків на основі SWOT-аналізу.

Об'єкт дослідження: діяльність банківської установи.

Предмет дослідження: методичні підходи до оцінювання фінансової безпеки державних банків.

Методи дослідження – методологічна база заснована на загально-наукових методах: логічний, системний і порівняльний аналіз, синтез, аналогія, класифікація. У роботі використовуються інструменти економіко-статистичного дослідження.

Елементи наукової новизни роботи полягають в удосконаленні системи оцінювання фінансової безпеки банків - впровадження нових методів та підходів, заснованих на комплексній оцінці фінансової безпеки державних банків України з використанням попереднього SWOT-аналізу.

Структура і обсяг роботи. Магістерська робота складається із: вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел - 55 та 6 сторінок додатків, 20 таблиць та 2 рисунки. Загальна кількість сторінок – 80.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

1.1 Економічна сутність фінансової безпеки банків

Проблема забезпечення фінансової безпеки банку є відносно новим напрямом наукових досліджень української спільноти. Актуальність даного питання зумовлена необхідністю реалізації національних інтересів щодо створення конкурентоспроможної, соціально орієнтованої ринкової економіки та забезпечення постійного зростання рівня життя і добробуту населення. Важлива роль у цьому процесі відводиться саме банківському сектору, за допомогою якого здійснюється розподіл та перерозподіл грошових потоків та їх концентрація у пріоритетних галузях економіки; запобігання відпливу капіталів за кордон; забезпечення стабільності національної грошової одиниці; здійснення виваженої політики внутрішніх і зовнішніх запозичень та ін.

Інтеграція вітчизняного банківського сектора у світовий фінансовий простір, з одного боку, зумовила існування додаткових можливостей для залучення дешевших ресурсів, запозичення світового досвіду ведення банківської справи, впровадження сучасних інформаційних технологій, а з іншого – призвела до зростання залежності від кон'юнктури світових фінансових ринків та зумовила підвищення рівня банківських ризиків, що потребує розробки теоретичного базису забезпечення фінансової безпеки банків в умовах посилення макроекономічної нестабільності в країні та світі.

Фінансова безпека банків є однією з ключових складових стійкості фінансової системи країни. Банки повинні виявляти високий рівень внутрішньої безпеки, забезпечуючи захист від внутрішніх та зовнішніх загроз, таких як шахрайства, кібератак та інші види фінансових злочинів [18, с.77].

Основні характеристики поняття фінансової безпеки банків висвітлено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 - Характеристика понять фінансової безпеки банків

автор	Сутність визначення
Н. Шмиголь [51]	Загальний стан банківської установи, який підвищує рівновагу між зовнішніми та внутрішніми загрозами, здатністю досягати поставлених цілей і забезпечувати достатній обсяг фінансових ресурсів для стійкого розвитку.
В. Варцаба [42]	Фінансова безпека як аспект банківської установи, який проявляє збалансованість і стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз. Вона також показує здатність банку досягти своїх цілей та забезпечити достатній обсяг фінансових ресурсів для ведення поточної діяльності та забезпечення стійкого розвитку.
Л. Павленко [38]	Дослідження заходів щодо забезпечення безпеки та ефективного функціонування банку. Ці заходи включають організаційно-управлінські, режимні, технічні та профілактичні заходи. Метою цих заходів є забезпечення якісного захисту прав та інтересів банку, зростання статутного капіталу, підвищення ліквідності активів, забезпечення поворотності кредитів, а також збереження фінансових і матеріальних цінностей.
О. Барановський [2]	Комплекс умов, за якими кошторисно незабезпечені для фінансового стану комерційного банку дії чи об'єкти перевищені чи зведені до такого рівня, за який вони не здатні завдати шкоди встановленому режиму функціонування банку, збереженню та відтворенню його майна й інфраструктури і перешкодити досягнення банком статутних цілей. Стан захисту фінансових інтересів комерційного банку, його фінансової стійкості, а також середовища, в якому він функціонує
Р. Гриценко [12]	Ситуація, коли фінансова стабільність або репутація банку не може бути пошкоджена спеціальними діями певної групи осіб чи організацій, або внаслідок фінансових проблем, які впливають як у середині країни, так і за межами банківської системи.

З таблиці 1.1 слідує, що основні підходи до тлумачення сутності фінансової безпеки включають визначення цього поняття як комплексу заходів щодо забезпечення безпеки; стійкість до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз; здатність протистояти загрозам з минулого.

Зауважимо, що для визначення сутності забезпечення фінансової безпеки дослідники наголошують на організаційних аспектах. Натомість слід приділяти більше уваги питанням прибутковості, фінансової стабільності та управлінню фінансовими проблемами, пов'язаними із зовнішніми та внутрішніми загрозами.

У наведеному підсумку, на нашу думку, під фінансовою безпекою банку слід розуміти здатність виявляти та запобігати зовнішнім і внутрішнім загрозам з метою забезпечення банківської стабільності та зміцнення фінансово-економічної надійності. Отже, фінансова система та економічна безпека банку

повинні насамперед зосереджуватися на забезпеченні фінансової стабільності та ефективної роботи банку, виявленні «вузьких місць», усуненні проблеми та захисті себе від банкрутства.

Одним із важливих елементів фінансової безпеки є також ефективний нагляд і регулювання з боку відповідних фінансових органів. Банки підтримують суворий контроль, що дозволяє уникнути непрозорих фінансових операцій і забезпечує дотримання встановлених нормативів та правил. Забезпечення стабільності та резервування адекватного капіталу також впливають на важливу роль у зміцненні фінансової діяльності банків, дозволяючи їм ефективно впоратися з економічними стресами та несприятливими умовами ринку.

Досліджено у праці Панталеєва О., що фінансова безпека також пов'язана з управлінням ризиками. Банки повинні систематично оцінювати різноманітні види ризиків, такі як кредитний, ринковий, ліквідність та інші, і розробляти стратегії для їх зменшення чи знищення. Наголос на технологічних інноваціях і кібербезпеці стає все більшим в аспекті фінансової безпеки, після чого сучасні технології в нові виклики та загрози.

В загальному, фінансова безпека банків вимагає комплексного підходу, що включає ефективне управління ризиками, високу ступінь прозорості та дотримання законодавства, що сприяє створенню стійкої та довірчої фінансової системи.

Доцільно висвітлити функції фінансової безпеки комерційних банків у таблиці 1.2.

Таким чином, за даними табл.1.2 можна зробити наступні висновки - функціональні аспекти роботи фінансової безпеки в частині вдосконалення правового та технічного забезпечення банків забезпечуватимуть їх відповідність структурному балансу заходів проти раптової фінансової загрози, фінансової стабільності на рівнях макровпливу та мікрровпливу.

Таблиця 1.2 - Функції фінансової безпеки комерційного банку [2]

Функція	Зміст
Оглядові	Опис змісту фінансової безпеки в ході ширшого використання конфліктних ідей
Визначення компетентності проблем	Встановлення рівня компетентності осіб, від яких залежить фінансовий стан ділових одиниць, можливість функціонування по інклюзивним напрямом фінансових втрат від конфлікту інтересів і некомпетентності
Встановлення ознак загрози чи конфліктності	Кооперативний або конфліктний характер чи загроза залежить від взаємозв'язків учасників фінансових угод та потребує аналізу ключових стоп факторів для комерційного банку; пошук та обґрунтування необхідності формування ресурсів та шляхи розв'язання оперативних завдань платоспроможності банку
Оцінка відповідно до критерії діяльності фінансової безпеки	Загальні критерії оцінювання рівня фінансової безпеки у конкретній ситуації: достатність фінансових ресурсів для покриття поточних потреб, захищеність фінансових прав, рівень боргової незалежності
Результативний аспект	Аналіз та характеристика фінансової безпеки як узагальненої характеристик можливих наслідків конфлікту інтересів учасників фінансових угод, яка обернено залежить від гостроти конфлікту й величини можливої шкоди від його розгортання
Орієнтування на банківську установу та її діяльність	Визначення групування стратегічних орієнтирів фінансової безпеки для банківської установи, які можуть бути застосовані як на мікро-, так і на макрорівні, зокрема встановлення багатоцільових орієнтирів по запобіганню загроз за рахунок якісних та кількісних показників детермінації стратегічних орієнтирів банку
Прикладний аспект	Посилення взаємозв'язків наукових досліджень та практичної імплементації фінансової безпеки з прикладними її проблемами в вітчизняній фінансовій системі

Економічна сутність фінансової безпеки банків полягає в забезпеченні їх стійкості, витривалості та здатності функціонувати в умовах економічних труднощів чи кризових ситуацій. Банки забезпечують важливу роль у фінансовій системі, надаючи фінансові послуги, включаючи кредитування, зберігання коштів, обмін валюти та інші операції.

Фінансова безпека банків є необхідною для забезпечення стабільності всієї економічної системи країни. Саме так визначає Зверук Л. З економічної точки зору, фінансова безпека банків пов'язана з їхньою здатністю вирішувати економічні завдання та виконувати функції фінансового посередника.

Банки повинні мати достатні резерви капіталу для покриття можливих втрат, викликаних високими ризиками, такими як кредитний, ринковий чи ризики ліквідності. Забезпечення фінансової стійкості банків завдяки їхній

спроможності видачі кредитів, що, у свою чергу, підтримує економічний розвиток [19, с.36-37].

Крім того, фінансова безпека банків є одним з аспектів для підтримки довіри клієнтів і вкладників. Якщо банк не має достатньої фінансової стійкості, це може призвести до втрати довіри і скороченню кількості клієнтів та вкладників, що в такому випадку може вплинути на фінансову стабільність у цілому.

Відповідно до цього, варто встановити, що економічна сутність фінансової безпеки банків забезпечується в забезпеченні їхньої відповідності функції фінансового посередника, збереженні стабільності та впровадженні заходів для уникнення ризиків, які можуть підірвати їхню ефективність та роботу в умовах нестабільності економіки.

Отже, економічна сутність фінансової безпеки банків забезпечується як спроможність банківської системи в цілому та окремих банків забезпечувати стабільність та ефективність своєї діяльності в умовах економічних турбулентностей. Фінансова безпека тісно пов'язана з їхньою фінансовою стійкістю та здатністю витримувати ризики, які можуть виникнути внаслідок змін в економічному середовищі.

Однією з ключових аспектів економічної сутності фінансової безпеки банків є їх ліквідність. Банки повинні мати достатні ресурси для тимчасового виконання своїх фінансових зобов'язань, включаючи виплати вкладникам та інші платежі. Забезпечення ліквідності дозволяє банкам уникати кризових ситуацій та забезпечити стабільність фінансової системи в цілому.

Крім того, фінансова безпека банків також пов'язана з їхнім капіталом та активами. Банки повинні мати достатньо власних коштів, щоб зберегти втрачене, а також мати відповідні активи, які гарантують стабільність їхньої фінансової позиції.

Для досягнення цих цілей банки забезпечують різноманітні стратегії управління ризиками, включаючи диверсифікацію портфеля активів та вдосконалення системи внутрішнього контролю.

Таким чином, економічна сутність фінансової безпеки банків полягає у їх здатності ефективно функціонувати в умовах фінансової нестабільності, забезпечуючи ліквідність, стійкість капіталу та оптимальне управління ризиками. Це важливий аспект для забезпечення стабільності фінансової системи та підтримки економічного розвитку.

1.2 Методичні підходи оцінювання фінансової безпеки комерційних банків в Україні

Оцінка фінансової безпеки комерційних банків в Україні є важливим елементом фінансового ринку та макроекономічної стабільності країни в цілому. Цей процес включає в себе аналіз різноманітних показників та параметрів, які відображають фінансовий стан банків, їх здатність витримувати ризики та забезпечувати стабільність в умовах мінливого економічного середовища.

У праці Демченко О. визначено, що один із ключових аспектів оцінки фінансової безпеки банків - це капіталізація. Рівень капіталу визначає, наскільки банк готовий приймати фінансові втрати без порушення своєї діяльності та виконання зобов'язань перед клієнтами. Наголос на капіталізації свідчить про стійкість банку до стрес-тестів та економічних труднощів. Також важливим елементом є якість активів та рівень ліквідності. Оцінка фінансової безпеки включає в себе аналіз кредитного портфеля банку, його ефективності та можливого впливу неплатоспроможності клієнтів на фінансовий стан банку [15, с. 104].

Додатковими факторами в оцінці є ефективність управління ризиками, дотримання регуляторних вимог та відповідність міжнародним стандартам. Крім того, враховується рейтинг кредитоспроможності банку, який може визначати доступ до фінансових ресурсів на міжнародному ринку. Оцінка фінансової безпеки комерційних банків в Україні є системним підходом, який дозволяє регуляторам та інвесторам отримати повну картину про стан банківського сектору та його здатність працювати в умовах економічної нестабільності.

Оцінка фінансової безпеки комерційних банків в Україні використовує різноманітні підходи та моделі, які допомагають здійснити комплексний аналіз фінансового стану та ризиків банківських установ. Основні підходи та моделі, як визначає Соколенко К., включають [37, с.50]:

– Банківські стрес-тести: цей підхід передбачає моделювання впливу різних стресових сценаріїв на фінансовий стан банків. Сценарії можуть включати економічний спад, зміни валютних курсів, ризики кредитування та інші фактори. Стрес-тести дозволяють оцінити, наскільки добре банк може витримати негативні збитки та впоратися з економічними труднощами.

– Аналіз капіталу та ліквідності: оцінка рівня капіталізації та ліквідності є ключовим елементом визначення фінансової стійкості банку. Моделі враховують кількість капіталу, яку банк утримує, і розглядають його можливість вистояти в умовах стресу та підтримувати ліквідність для забезпечення нормальної діяльності.

– Моделі кредитного ризику: оцінка кредитного портфеля та ризику неплатоспроможності клієнтів базується на використанні різних моделей кредитного аналізу. Ці моделі враховують історію платежів, кредитний рейтинг клієнтів, галузеві та макроекономічні тенденції.

– Аналіз операційного ризику: враховується можливість виникнення збитків через недоліки в управлінні процесами, інформаційно-технічні збої, а також фактори, пов'язані з роботою персоналу.

– Міжнародні стандарти та регуляторні вимоги: оцінка відповідності банку міжнародним стандартам та регуляторним вимогам є важливим аспектом. Це включає відповідність банків до встановлених міжнародних стандартів у сферах управління ризиками, звітності та фінансового контролю.

Визначені підходи та моделі допомагають регуляторам, інвесторам та самим банкам забезпечити ефективний механізм оцінювання та моніторингу фінансової безпеки в умовах постійно мінливого економічного середовища.

Першим кроком у процесі оцінювання є аналіз фінансових звітів банків, що дозволяє оцінити їх актив, пасив, прибутки та витрати. Особлива увага

приділяється показникам ліквідності, кредитоспроможності. Також важливо збільшити ризики, зокрема кредитний, ліквідності та ринковий ризики, які можуть вплинути на фінансову стабільність банку.

Другим етапом є оцінка системи управління ризиками та фінансовим контролем у банку. Важливим аспектом є ефективність внутрішніх процесів, які сприяють запобіганню та виявленню можливих фінансових проблем. Аудиторська перевірка може включати оцінку системи управління ризиками, відповідності законодавству та дотримання банківських стандартів.

Не менш важливим аспектом є оцінка макроекономічного середовища та його вплив на діяльність банку. Перехідні процеси в економіці, політична нестабільність та інші фактори можуть суттєво вплинути на фінансову безпеку банку. Також важливо впливає вплив глобальних тенденцій та міжнародних економічних процесів на фінансовий стан банку в Україні.

Відповідно до вищенаведеного, встановлено, що оцінювання фінансової безпеки комерційних банків в Україні є комплексним процесом, що враховує як внутрішні, так і зовнішні чинники, і вимагає глибокого розуміння фінансового ринку та макроекономічних тенденцій. Такий аналіз є необхідним для забезпечення стабільності та надійності фінансової системи країни.

Оцінка фінансової безпеки характеризується тактичним та стратегічним рівнями (рисунок 1.1.)

В таблиці 1.3. наведено основні показники ефективності діяльності банківських установ, які доцільно визначати при оцінці фінансової безпеки на тактичному рівні.

Для усунення недоліків методу, пов'язаних із суворим дотриманням загальноприйнятих значень показників і найменшим врахуванням змін у змінах показників, використовується «сіра зона». В якості «сірої зони» доцільно використовувати область $\pm 10\%$ від нормального значення.

У таблиці 1.4 наведені показники, що характеризують рівень захищеності банку.

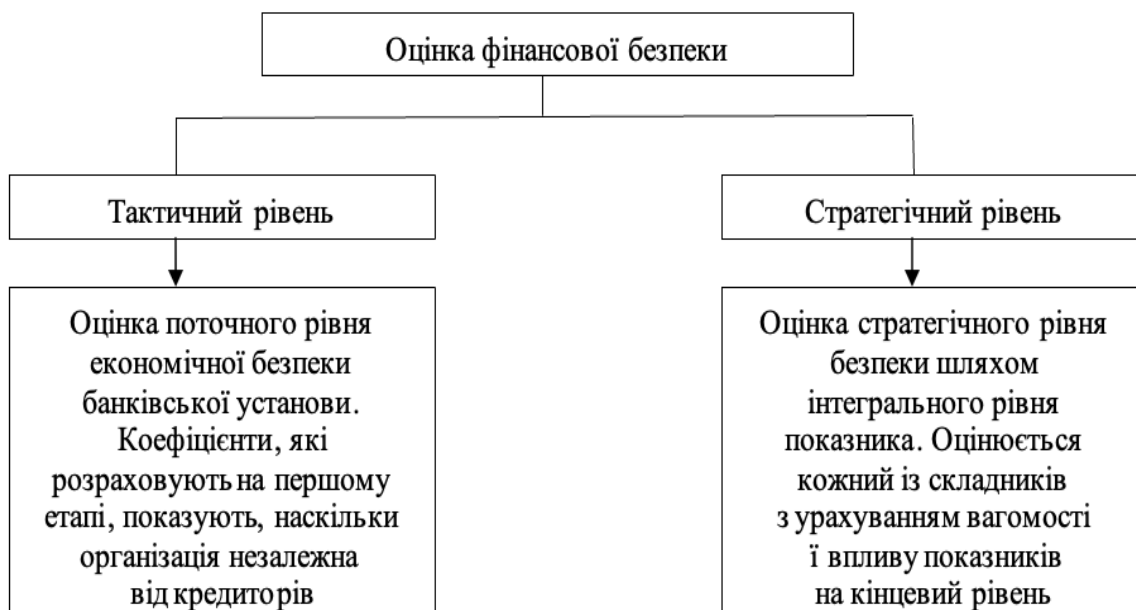

Рисунок 1.1 – Рівні оцінки фінансової безпеки [16]

Динаміка показників враховується наступним чином: якщо зміна балів позитивна, 1 бал буде додано до поточної кількості балів за бал; якщо кількість балів максимальна, бали не додаються. Якщо тенденція негативна, знімається один бал.

За результатами аналізу банк може отримати один із трьох типів оцінки рівня фінансової безпеки:

- дуже важливі(менше 80 балів),
- немає (80–110 балів),
- достатньо(110–130 балів).

Критична оцінка є серйозним порушенням рівня фінансової безпеки банку. Низька оцінка свідчить про низку проблем у діяльності банку, які можуть спричинити проблеми в майбутньому. Оцінка зумовлена хорошим рівнем фінансової безпеки банку [7, с. 97].

Таблиця 1.3 – Основні показники ефективності діяльності банківських установ

Назва показника	Формула розрахунку	Економічний зміст	Норматив
1. Ефективність операцій з процентними коштами, частка од.	$\frac{\text{Процентні доходи}}{\text{Процентні витрати}}$	Збалансованість процентних операцій банку	Більше 1
2. Рентабельність активів, %	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Активи}}$	Ефективність роботи керівництва банку. Віддача від вкладених коштів. Чим значення вище, тим краще	Не нижче середньогалузевого або середнього значення по групі (I, II, III, IV), в яку входить банк. На сьогоднішній день порогове значення – 1,5%
3. Рівень процентної маржі (кредити – депозити) (чиста процентна маржа), %	$\frac{\text{Процентні доходи} - \text{Процентні витрати}}{\text{Активи}}$	Характеризує ефективність процентної політики. Чим значення вище, тим краще	Не нижче середньогалузевого або середнього значення по групі (I, II, III, IV), в яку входить банк. На думку окремих авторів, порогове значення – 5%
4. Ефективність роботи банку, частка од.	$\frac{\text{Доходи}}{\text{Витрати}}$	Загальна ефективність роботи банківської установи. Її здатність генерувати дохід	Більше 1
5. Ефективність комісійної діяльності, частка од.	$\frac{\text{Комісійні доходи}}{\text{Комісійні витрати}}$	Здатність банку заробляти на наданні комісійних послуг	Більше 1
6. Прибуток на одного працівника, грн/чол.	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Кількість працівників}}$	Продуктивність (ефективність) праці працівників банку. Чим значення вище, тим краще	Не нижче середньогалузевого або середнього значення по групі (I, II, III, IV), в яку входить банк

Таблиця 1.4 - Показники, що характеризують рівень захищеності банку [9]

Назва показника	Формула розрахунку	Економічний зміст	Норматив
1. Ліквідність (миттєва), %	<i>Високоліквідні активи</i> <i>Поточні пасиви</i>	Здатність банку своєчасно виконувати свої зобов'язання за рахунок високоліквідних активів	>20% (або 0,2)
2. Рівень проблемних кредитів, %	<i>Проблемні кредити</i> <i>Кредитний портфель</i>	Характеризує якість кредитного портфеля. Рівень простроченої заборгованості в ньому	<5%
3. Коефіцієнт кредитних ризиків, частка од.	<i>Проблемні кредити</i> <i>Резерви під кредити</i>	Рівень покриття резервами потенційних збитків від кредитних операцій	<1
4. Коефіцієнт співвідношення кредитів і зобов'язань, частка од.	<i>Кредити</i> <i>Зобов'язання</i>	Агресивність кредитної політики банку	Оптимально – 0,53–0,90; >0,90 – низька кредитна стійкість; <0,53 – загроза збитків
5. Коефіцієнт достатності капіталу, %	<i>Капітал</i> <i>(Зобов'язання + капітал)</i>	Співвідношення власних і залучених коштів	>10%
6. Співвідношення отриманих і виданих міжбанківських кредитів, частка од.	<i>Кредити видані</i> <i>Кредити отримані</i>	Характеризує тип кредитної політики, що проводиться банком на ринку міжбанківських запозичень	Якщо >1,4, то це загроза для кредитної і фінансової стійкості банку
7. Загальна валютна позиція, %	<i>Відкрита валютна позиція</i> <i>Капітал банку</i>	Характеризує валютну стійкість банку, наскільки капітал банку покриває можливі збитки у разі несприятливої зміни валютних курсів	<30–35%

Іншим інструментом оцінки фінансових показників комерційних банків є bankfinancialscore – система оцінки фінансової надійності банку шляхом перетворення попередньо розрахованих фінансових показників у бали.

Bank_FinScore – це індекс фінансової надійності банку, який розраховується відділом аналітики YouControl на основі 25 показників, включаючи нормативи НБУ та фінансові нормативи, які комплексно відображають стан ліквідності, достатності капіталу, прибутковості, кредитних, інвестиційних та валютних ризиків банку. Оскільки індекс використовується

переважно для порівняння з конкурентами на українському ринку, він нечутливий до загальносистемних змін. Індекс відображає фінансовий стан банку по відношенню до інших у секторі [35].

Значення індексу Bank_FinScore може варіюватися від 1 (мінімальна фінансова надійність) до 4 (максимальна фінансова надійність) в залежності від значень фінансових нормативів і показників банку.

Компоненти індексу були обрані на основі емпіричного дослідження динаміки близько п'ятдесяти традиційних фінансових показників.

Індикатори, які використовуються для побудови індексу, демонструють максимальну прогностичну здатність щодо прогнозування ймовірності банкрутства банку.

Розглянемо складові індексу Bank_FinScore

Блок 1. Положення НБУ:

1) Н1 - Регулятивний капітал.

$PK = \text{Основний капітал} + \text{Корекція додаткового капіталу}$

2) Н2 - Норматив адекватності регулятивного капіталу - «співвідношення між регулятивним капіталом і загальною балансовою вартістю позабалансових активів і зобов'язань, зважених за ступенем кредитного ризику».

3) Н3 - Норматив адекватності основного капіталу - «співвідношення між основним капіталом і загальними активами банку».

4) LCR - Коефіцієнт покриття ліквідності - «відношення між високоякісними ліквідними активами банку та сумою, необхідною для покриття збільшення відтоку ресурсів банку протягом 30 днів».

5) Н6 - Норматив короткострокової ліквідності - «співвідношення між активами та пасивами з кінцевим терміном погашення до одного року».

6) Н7 - Норматив максимального значення кредитного ризику для кожного контрагента - «співвідношення між сукупною вартістю всіх вимог банку до пов'язаних осіб та сумою всіх фінансових зобов'язань, виданих банком пов'язаним особам, до капіталу нормативної бази банку» .

7) Н8 – Структура основного кредитного ризику – «співвідношення між сумою всіх основних кредитних ризиків, пов'язаних із контрагентами, групами контрагентів, усіма особами, пов'язаними з банком, та регулятивним капіталом банку».

8) Н9 - Норматив максимального значення кредитного ризику за операціями з пов'язаними особами - «співвідношення між сукупною вартістю всіх вимог банку до пов'язаних осіб та вартістю всіх фінансових зобов'язань банку перед пов'язаними особами перед банком до регулятивний капітал банку».

9) Н11 - Норматив інвестування в цінні папери окремо для кожної установи - «співвідношення між вартістю коштів, інвестованих для придбання акцій (паїв, часток) та інвестиційних сертифікатів окремо для кожної установи, та статутним капіталом банку».

10) Н12 - Стандарт загальної інвестиційної вартості - «співвідношення між вартістю ресурсів, інвестованих у придбання акцій (паїв, часток) та інвестиційних сертифікатів будь-якої юридичної особи, та статутного капіталу банку».

11) Н13-1 - Норматив ризику загальної відкритої довгої валютної позиції - "частка загального обсягу відкритої довгої валютної позиції банку в усіх іноземних валютах у гривні дорівнює регулятивному капіталу банку".

12) Н13-2 - Модель ризику загальної відкритої короткої валютної позиції - «частка загального обсягу відкритої короткої валютної позиції банку в усіх іноземних валютах у гривні дорівнює регулятивному капіталу банку».

Розділ 2. Фінансові коефіцієнти

- 1) Коефіцієнт автономії;
- 2) Достатність капіталу;
- 3) Частковий резерв під знецінення кредиту;
- 4) NIM – Чиста фінансова маржа;
- 5) CIR – Витрати-вигоди;
- 6) Операційна рентабельність;
- 7) ROA – Рентабельність активів;

- 8) ROE – Рентабельність власного капіталу;
- 9) Співвідношення між грошовими коштами та зобов'язаннями;
- 10) Співвідношення між грошима та активами.

Значення кожного індексу, що входить до індексу Bank_FinScore, автоматично конвертуються в бали від 1 до 4 залежно від розміщення індексу в квартилях, що свідчить про розподіл значень відповідного індексу в інших ТОП-ах. - 40 банків на ринку за обсягом чистих активів. Якщо значення індексу банку відноситься до дуже хорошого значення з точки зору фінансової стійкості, банк отримує 4 бали за цим індексом. Банки з низькими значеннями індексу отримують менше балів:

- якщо маржа банку занадто висока ($NIM > 5\%$), банк отримає 4 бали;
- якщо $1 < NIM < 5\%$, банк отримає 3 бали;
- якщо $0\% < NIM < 1\%$, банк отримає 2 бали;
- якщо $NIM < 0\%$, банк отримає лише 1 бал.

При оцінці фінансової безпеки на стратегічному рівні визначають показники фінансової стійкості (ІФС), до яких відносяться показники поточного фінансового стану і стабільність фінансових установ країни та її партнерів у бізнесі та внутрішньому секторах. Система ІФС включає зведені дані для окремих установ та індикатори, які надають інформацію про ринки, на яких працюють фінансові установи. ІФС забезпечує складання та розповсюдження 40 індексів: 25 індексів для установ депозитарного сектору (12 з яких є основними) та 15 індексів для клієнтів депозитарного сектору [22].

Основні показники ІФС комерційних банків:

- співвідношення між регулятивним капіталом і активами, зваженими за ризиком - надає інформацію про те, яка частина управління капіталом відповідає одиниці активів, зважених за ризиком;
- співвідношення між управлінням капіталом першого рівня та активами, зваженими за ризиком - надає інформацію про те, який відсоток управління капіталом першого рівня відповідає одиниці активів, зважених за ризиком;

- відношення непрацюючих кредитів без резервів до капіталу - надає інформацію про те, яка частка проблемних кредитів без резервів відповідає одиниці капіталу банку;
- співвідношення між простроченими кредитами та загальним кредитом - надає інформацію про відсоток прострочених кредитів, що відповідає одиниці загального кредиту;
- відношення позик за секторами економіки до загальної суми позик – надає інформацію про відсоток позик з відповідного сектора економіки, що відповідає загальній одиниці позики (розраховується окремо за галузями економіки та разом);
- норма рентабельності активів - надає інформацію про те, який відсоток валового доходу відповідає одиниці середньої вартості активів за час;
- норма рентабельності капіталу - дає інформацію про те, яка частка чистого прибутку відповідає одиниці середньої вартості капіталу за період;
- зв'язок між процентною ставкою та валовим доходом - надає інформацію про те, яка частина процентної маржі відповідає одиниці валового доходу;
- співвідношення між непроцентними витратами та загальним доходом - надає інформацію про те, яка частка непроцентних витрат відповідає одиниці загального доходу;
- співвідношення між ліквідними активами та загальними активами - надає інформацію про частку ліквідних активів (базових, з кінцевим терміном погашення протягом 31 дня) у загальних активах банку;
- співвідношення між ліквідними активами та короткостроковими зобов'язаннями - надає інформацію про частку ліквідних активів (з кінцевим терміном погашення до 1 року), що відповідає одиниці короткострокових зобов'язань банку;
- співвідношення між чистою відкритою позицією в іноземній валюті та капіталом - надає інформацію про те, яка частка активів у відкритій валютній позиції відповідає одиниці капіталу банку [39].

Показники фінансової стійкості опубліковані у форматі Excel на сторінці «Категорії даних за SSPD Plus (проект)» у розділі Спеціальні стандарти розкриття даних за посиланням, на сторінці «Статистика для показників». стабільність» у «розд. Фінансовий сектор» за посиланням, а у форматі PDF у виданні «Грошово-кредитна та фінансова статистика» на сторінці «Публікації» офіційної Інтернет-звітності Національного банку України [35].

Дані доступні всім користувачам та включаються згідно з графіком оприлюднення даних на сторінці «Особливий стандарт розкриття даних» офіційного Інтернет-представництва Національного банку України в розділі «Категорії даних, що відповідають SSPD Plus (проект) /Індикатори фінансової стабільності (FSI), перелік згідно з SSPD Plus» за посиланням та на сторінці «Спеціальний стандарт розкриття даних МВФ» на сайті Держстату України.

Таким чином, методичні підходи до оцінювання необхідної фінансової безпеки комерційних банків в Україні є вхідним інструментом для визначення їх ефективності та конкурентоспроможності на ринку. Вдосконалення цих підходів сприятиме зміцненню фінансової системи та сприянню стабільному розвитку економіки країни.

Висновки до розділу 1

Отже, у підсумку до першого розділу варто встановити наступні висновки:

1. Визначено, що економічна сутність фінансової безпеки банків є ключовою для стабільності фінансової системи та економіки в цілому. Однією з основних складових фінансової безпеки банків є їх здатність ефективно управляти ризиками, пов'язаними з кредитуванням, інвестуванням та ліквідацією.

2. Встановлено, що методичні підходи до оцінювання фінансової безпеки комерційних банків в Україні характеризуються врахуванням широкого спектру факторів та показників, які відображають їхню фінансову стійкість та здатність витримувати економічні труднощі.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ (НА МАТЕРІАЛАХ АТ «ОЩАДБАНК»)

2.1 Оцінка сучасного стану банківської системи України в контексті рівня її безпеки

Перш за все, слід відзначити, що фінансова безпека банківського сектору є ключовим елементом стійкості фінансової системи країни в цілому. Цей аспект визначається як здатність банківських установ утримувати свою фінансову стійкість навіть у змінливих економічних умовах. Фінансова безпека банківського сектору є запорукою ефективного функціонування банківської системи країни. Вона забезпечує стабільність фінансового середовища, дозволяючи банкам надійно виконувати свої функції, такі як кредитування, обслуговування депозитів та інші операції.

До основних показників фінансової безпеки комерційних банків віднесено:

- частка простроченої заборгованості за кредитами в загальному обсязі кредитів, наданих банками резидентам України;
- співвідношення банківських кредитів та депозитів в іноземній валюті;
- частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків;
- співвідношення довгострокових (понад 1 рік) кредитів та депозитів;
- рентабельність активів;
- співвідношення ліквідних активів до короткострокових зобов'язань;
- частка активів п'яти найбільших банків у сукупних активах банківської системи.

В таблиці 2.1 показано розрахунок інтегрального індикатора фінансової безпеки банків України за останні 3 роки [37; 55].

Таблиця 2.1 – Інтегральний індикатор фінансової безпеки банків України за 2020-2022 рр. [37; 55]

Показник	Ваговий коефіцієнт	Роки		
		2020	2021	2022
Частка простроченої заборгованості за кредитами в загальному обсязі кредитів, наданих банками резидентам України, відсотків	0,151	0,034	0,046	0,047
Співвідношення банківських кредитів та депозитів в іноземній валюті, відсотків	0,1425	0,384	0,319	0,1944
Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків, відсотків	0,1371	0,908	1	0,664
Співвідношення довгострокових (понад 1 рік) кредитів та депозитів, разів	0,1487	0,18	0,17	0,17
Рентабельність активів, відсотків	0,1496	0,428	0,1837	0,716
Співвідношення ліквідних активів до короткострокових зобов'язань, відсотків	0,1359	0,81	0,85	0,83
Частка активів п'яти найбільших банків у сукупних активах банківської системи, відсотків	0,1351	0,322	0,212	0,336
Інтегральний індикатор фінансової безпеки		0,438	0,397	0,422

За інформацією, наведеною в таблиці 2.1, протягом усього аналізованого періоду для банківської системи України характерний критичний рівень загрози простроченої заборгованості за кредитами в загальному обсязі кредитів, наданих банками резидентам України (згідно із Методичними рекомендаціями оптимальним значенням для даного індикатора є 2%, а критичним 7%). Упродовж 2020-2022 рр. найнижчий рівень простроченої заборгованості за кредитами зафіксовано у 2020 р. (3,4%), а найвищий - у 2022 р. (4,7%).

Протягом 2020-2022 рр. спостерігається стійка тенденція до зростання даного індикатора, яка свідчить про істотне погіршення якості кредитного портфеля банків, що призводить до зростання їхніх витрат на формування страхових резервів.

Відповідно до Методичних рекомендацій «співвідношення банківських кредитів та депозитів в іноземній валюті» є показником змішаного типу, тобто його зростання до значення 90% є бажаним (таким, що сприяє підвищенню рівня банківської безпеки), а збільшення понад 110% свідчить про підвищення рівня загроз банківській діяльності. Даний показник протягом усього періоду, що аналізується, був нестійким і справляв, переважно, негативний вплив на рівень безпеки банківської системи. Проведені розрахунки вказують на те, що вжиття заходів щодо подальшого збільшення показника співвідношення банківських кредитів та депозитів в іноземній валюті є доцільним, оскільки діапазон значень нижче 70% є критичним для безпеки банківської системи України.

Аналіз частки іноземного капіталу у статутному капіталі банків свідчить про те, що більш стійкими до кризи виявилися банки з іноземним капіталом. У Методичних рекомендаціях даний показник також належить до індикаторів змішаного типу. Його оптимальні значення знаходяться в діапазоні від 20% до 25%, а задовільні – від 18% до 20%, з однієї сторони, та від 25% до 30% - з іншої. Проведені розрахунки вказують на те, що упродовж 2020-2022 рр. частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків перевищувала порогове значення, що свідчить про високий рівень залежності вітчизняної банківської системи від іноземного капіталу. Найвищий рівень такої залежності спостерігався в 2021 р. (100%).

Показник «співвідношення довгострокових (понад 1 рік) кредитів та депозитів» є стимулятором. Його оптимальне значення 1,0, задовільне – 1,2, незадовільне – 1,8, небезпечне 2,2, критичне 3. За проведеними розрахунками значення даного показника протягом 2020-2022 рр. було вищим за критичне. Це вказує на загрозу дефіциту так званих «довгих ресурсів» для задоволення існуючих потреб суб'єктів економічних відносин у кредитах. Аналізуючи динаміку показника співвідношення довгострокових кредитів та депозитів слід відзначити, що тенденція до його зростання, свідчить про посилення такої загрози.

На підставі проведених розрахунків встановлено, що єдиним показником банківської безпеки, значення якого упродовж аналізованого періоду відповіли задовільному рівню (від 0,85 до 1,0) є показник співвідношення ліквідних активів до короткострокових зобов'язань. В 2021 році цей показник досягнув оптимального значення.

Аналіз показника «частка активів п'яти найбільших банків у сукупних активах банківської системи» вказує на зменшення з року в рік рівня концентрації банківської системи, що відбувається переважно за рахунок банків з державною часткою. При цьому, починаючи з 2020 р. значення даного показника не дотягуює до оптимального значення (50%).

Динаміка інтегрального індикатора, що наведена на рисунку 2.1, дозволяє зробити висновок про помірне спадання починаючи з 2020 року його, що є негативною тенденцією. У 2021 році цей показник склав найнижче значення протягом аналізованого періоду - 39,7%, що є небезпечним для стану фінансової безпеки банків та на початку 2022 року значення зросло на 2,5%, проте такий показник як 42,2% все ще є негативним значенням для фінансової безпеки банків.

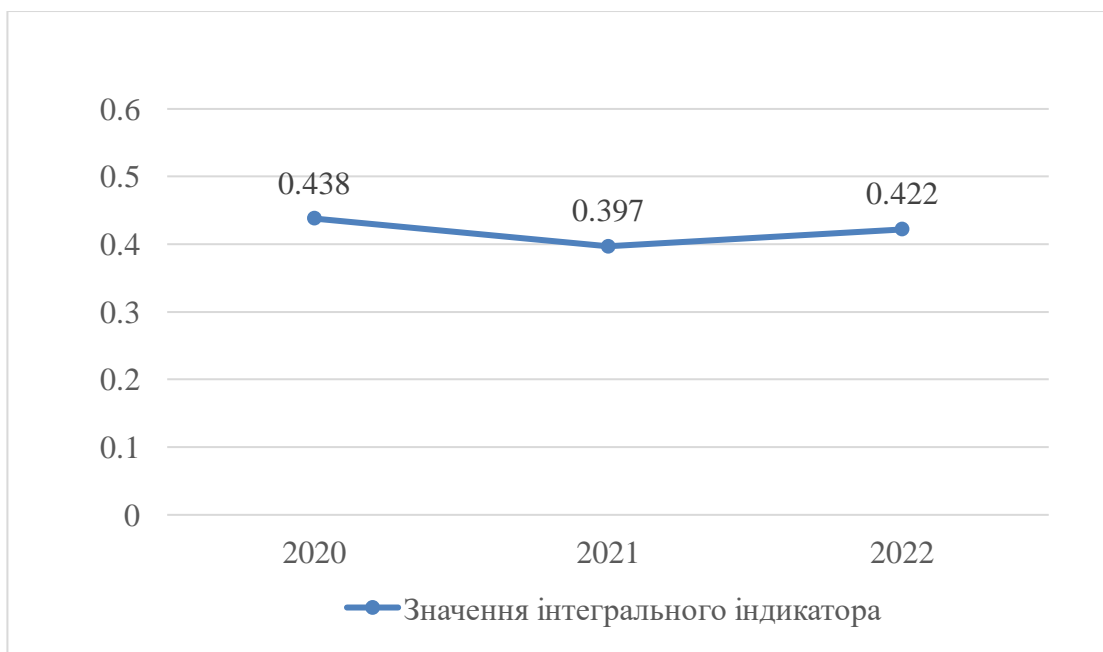

Рисунок 2.1 - Динаміка інтегрального індикатора банківської безпеки [10; 11; 12]

Здійснвши, аналіз рівня фінансової безпеки банків, можемо охарактеризувати його як незадовільний, для нормалізації показника банкам України слід вжити певних заходів, а саме зменшити вплив іноземних структур, слідкувати за рівнем рентабельності активів та вживати заходів задля його підвищення .

У табл. 2.2-2.6 показано результати розрахунків скорингового індексу фінансової надійності банку, розрахований аналітичним відділом YouControl [40].

Таблиця 2.2 - Рейтинг фінансової безпеки банків України за 1 квартал 2019 року [40]

Банк	Fin Score	Чисті активи	Прибуток	Депозити	Кредити
		млн. грн	млн. грн	млн. грн	млн. грн
АТ "СЕБ КОРПОРАТИВНИЙ БАНК"	A / 3.48	1 913-6.3%	19	1300+11.97%	755+30.59%
АТ "ІНГ Банк Україна"	A / 3.4	10 650-2.82%	240	5386-3.11%	7226-18.06%
АТ "ПРАВЕКС БАНК"	A / 3.28	4790+6.04%	-24.76	2600+9.33%	766-58.97%
АТ "СІТІБАНК"	A / 3.28	22716-9.32%	409	19711-12.85%	6078-17.71%
АТ "ІДЕЯ БАНК"	A / 3.15	4598+8.57%	79	3488+7.33%	3585+7.8%
АТ "Дойче Банк ДБУ"	A / 3.14	2590-35.88%	15	2153-45.19%	1151-60.52%
АТ "Райффайзен Банк"	A / 3.11	74918-5.64%	1 079	55571-4.66%	45939-3.62%
АТ КБ "ПРИВАТБАНК"	A / 3.03	281637-0.14%	7 611	221233-1.68%	54775+5.03%
АТ "ПРОКРЕДИТ БАНК"	A / 2.99	21074+0.37%	109	12164+0.42%	16678+0.91%
АТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК"	A / 2.93	35114+6.62%	440	28481+6.87%	24789+12.52%

Отже, станом на 1 квартал 2020 року найкращий рейтинг був у АТ "ІНГ Банк Україна", АТ "СІТІБАНК", та АТ "Дойче Банк ДБУ".

Таблиця 2.3 - Рейтинг фінансової безпеки банків України за 1 квартал 2020 року [40]

Банк	FinScore	Чисті активи	Прибуток	Депозити	Кредити
		млн. грн	млн. грн	млн. грн	млн. грн
АТ "ІНГ Банк Україна"	A / 3.53	11914-10.98%	194	7211+3.73%	6 278-22.5%
АТ "СІТІБАНК"	A / 3.22	31677+0.87%	411	27713+0.16%	4201-30.65%
АТ "Дойче Банк ДБУ"	A / 3.19	3229+14.89%	84	1918-21.25%	1452+67.28%
АТ "ІДЕЯ БАНК"	A / 3.18	5 506+1.83%	48	4180+1.34%	4207+1.65%
АТ "Райффайзен Банк"	A / 3.12	95867+3.81%	1 036	73270+9.08%	47926+0.1%
АТ "УКРСИББАНК"	A / 3.03	59 386+9.45%	446	50 130+10.57%	24 442+12.56%
АТ "ПРОКРЕДИТ БАНК"	A / 3.03	25 683+7.03%	156	15 977+8.44%	17 852+9.69%
АТ "КРЕДОБАНК"	A / 2.98	20 132+4.95%	135	15 085+9.02%	12 021+2.81%
АТ "ОТП БАНК"	A / 2.97	49 084+8.55%	558	38 849+9.45%	25 784+1.84%
АТ "ПРЕУС БАНК МКБ"	A / 2.93	3 294+9.37%	18	2 254+12.01%	1 445

Отже, станом на 1 квартал 2020 року найкращий рейтинг був у АТ "ІНГ Банк Україна", АТ "СІТІБАНК", та АТ "Дойче Банк ДБУ".

Таблиця 2.4 - Рейтинг фінансової безпеки банків України за 1 квартал 2021 року

Банк	FinScore	Чисті активи	Прибуток	Депозити	Кредити
		млн. грн	млн. грн	млн. грн	млн. грн
АТ "СІТІБАНК"	A / 3.37	27565-1.05%	376	24192-3.6%	544-359.31%
АТ "ІНГ Банк Україна"	A / 3.36	11470-0.47%	57	7118-3.16%	5712-1.92%
АТ "Райффайзен Банк"	A / 3.2	111638+0.08%	1 087	91 197+3.33%	47669+3.47%
АТ "ОТП БАНК"	A / 3.17	61766+4.53%	639	49068+2.96%	28292+2.31%
АТ "КРЕДОБАНК"	A / 3.13	26205+3.73%	205	18050-0.33%	14070+5.6%
АТ "ІДЕЯ БАНК"	A / 3.08	5037-1.12%	153	3 95-4.69%	4 015+5.6%
АТ "Дойче Банк ДБУ"	A / 3.08	3 226-31.85%	13	2 814-36.3%	429+6.47%
АТ "ПРИВАТБАНК" КБ	A / 3.05	376576-2.75%	2 384	300277-3.08%	60 301+5.8%
АТ "Сенс Банк"	A / 3.03	97578+0.09%	977	74451+0.44%	45 927-4.16%
АТ "ПРАВЕКС БАНК"	A / 3.01	7 173-6.83%	-56.01	5 308-2.16%	2 655-16.66%

Отже, станом на 1 квартал 2021 року найкращий рейтинг був у АТ "СІТІБАНК", АТ "ІНГ Банк Україна" та АТ "Райффайзен Банк", тобто ТОП-3 банків за рівнем фінансової безпеки дещо змінилася, оскільки за рахунок зростання чистих активів, залучених депозитів та виданих кредитів покращилась фінансова стійкість АТ "Райффайзен Банк".

Таблиця 2.5 - Рейтинг фінансової безпеки банків України за 1 квартал 2022 року

Банк	Fin Score	Чисті активи	Прибуток	Депозити	Кредити
		млн. грн	млн. грн	млн. грн	млн. грн
АТ КБ "ПРИВАТБАНК"	A / 3.48	403901-0.83%	3 714	343715+6.4 %	76344+8.06 %
АТ "ІНГ Банк Україна"	A / 3.3	14 017+2.66%	-48.62	7 583-18.75%	6 921+1.49%
АТ "Дойче Банк ДБУ"	A / 3.3	3624-47.51%	60,1	3069-61.73%	1346+77.61 %
АТ "Райффайзен Банк"	A / 3.21	134279+1.89 %	-128.97	113 254 +5.26%	71 699 +4.04%
АТ "ОТП БАНК"	A / 3.1	74 326+6.01%	-834.55	60 178+5.5%	42177+ 4.07%
АТ "ОЩАДБАНК"	A / 3.07	235 911-0.41%	243	191 649+1.42%	75 362+0.81%
АТ "УКРСИББАНК"	A / 3.07	83 848+6.51%	-118.63	72401+8.5%	29088+2.16 %
АТ "КРЕДОБАНК"	A / 3.01	31331-6.03%	39	23736-2.36%	16742-0.37%
АТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК"	A / 2.95	63 195 +13.17%	89	54 510 +16.09%	37 545 +9.97%
АТ "ІДЕЯ БАНК"	B / 2.75	5 544-9.54%	71	3 688-12.8%	4 775-0.61

Отже, найкращий рейтинг станом на 1 квартал 2022 року був у АТ КБ "ПРИВАТБАНК", АТ "ІНГ Банк Україна" та АТ "Дойче Банк ДБУ", тобто ТОП-3 банків за рівнем фінансової безпеки дещо змінилася, оскільки за рахунок зростання залучених депозитів та виданих кредитів покращилась фінансова стійкість АТ КБ "ПРИВАТБАНК". Слід відмітити, що в даному періоді до ТОП-10 комерційних банків з найвищим рівнем фінансової безпеки попав досліджуваний АТ «Ощадбанк».

Таблиця 2.6 - Рейтинг фінансової безпеки банків України за 1 квартал 2023 року

Банк	Fin Score	Чисті активи	Прибуток	Депозити	Кредити
		млн. грн	млн. грн	млн. грн	млн. грн
АТ "УКРСИББАНК"	A / 3.4	114 809+ 5.26%	1 747	97 343 +4.48%	15 149- 7.7%
АТ "СЕБ КОРПОРАТИВНИЙ БАНК"	A / 3.28	5 100- 3.97%	83	4102- 6.95%	240- 65.86%
АТ КБ "ПРИВАТБАНК"	A / 3.21	559 272+1.7%	16 042	464 451- 0.09%	71 330- 0.12%
АТ "ІНГ Банк Україна"	A / 3.17	19 827+ 22.64%	316	14 954+ 27.79%	7 249 +1.05%
АТ "ОТП БАНК"	A / 3.08	94458 +3.66%	1 459	78 903 +1.63%	26867- 11.26%
АТ "Райффайзен Банк"	A / 3.03	172 271- 2.47%	2 061	144 786+0.87%	58 176- 6.27%
АТ "Дойче Банк ДБУ"	A / 3	5 668+ 6.24%	71	5 031+ 5.91%	992+ 29.67%
АТ "ІДЕЯ БАНК"	A / 2.91	4 428- 3.14%	136	3 250- 8.76%	2 987+ 0.96%
АТ "СІТІБАНК"	A / 2.9	59 244+ 13.2%	1 398	51 286+ 12.71%	4155- 66.13%
АТ "ОЩАДБАНК"	B / 2.83	279 891 +2.73%	2 089	239 869 +3.57%	80 707- 3.11%

Отже, станом на 1 квартал 2023 року найкращий рейтинг був у АТ "УКРСИББАНК", АТ "СЕБ КОРПОРАТИВНИЙ БАНК" та АТ КБ "ПРИВАТБАНК".

Така зміна рейтингів фінансової безпеки комерційних банків обумовлена зміною їх чистих активів, прибутку, депозитів та загальної суми кредитів.

2.2 Аналіз основних індикаторів фінансової безпеки АТ «Ощадбанк»

АТ "Ощадбанк" є однією з найбільших фінансових установ в Україні. Банк був заснований у 1991 році та відзначається своєю широкою мережею відділень та пунктів обслуговування, яка охоплює практично всі регіони України. Банк пропонує різноманітні фінансові послуги для фізичних та юридичних осіб, включаючи розрахунково-касове обслуговування, кредитування, депозитні продукти, електронні банківські послуги та інші. Ощадбанк також активно

співпрацює з різними програмами та ініціативами, спрямованими на розвиток економіки та соціальний прогрес [48].

У своїй діяльності АТ "Ощадбанк" дотримується стандартів безпеки та надійності банківських послуг, використовуючи сучасні технології та інновації для поліпшення обслуговування своїх клієнтів. Банк також активно бере участь у соціальних та благодійних ініціативах, сприяючи розвитку спільнот та підтримці соціально вразливих верств населення.

Ощадбанк є однією з ключових установ української банківської системи, і його діяльність визначається не лише фінансовою сферою, але й соціальними та економічними аспектами. Банк відзначається активною участю у програмах підтримки малого та середнього бізнесу, надаючи фінансову підтримку та консультації для розвитку підприємництва.

Ощадбанк також впроваджує сучасні технології у свою діяльність, надаючи клієнтам зручний доступ до банківських послуг через інтернет-банкінг, мобільні додатки та інші електронні канали. Це сприяє підвищенню ефективності обслуговування та забезпечує зручність для різних груп клієнтів. Банк також приділяє увагу впровадженню найвищих стандартів корпоративного управління та дотриманню етичних принципів у своїй діяльності.

Завдяки своїм зусиллям у напрямку сталого розвитку та відповідальної банківської практики, Ощадбанк продовжує займати важливу роль у фінансовому та соціальному розвитку України.

Фінансова безпека АТ «Ощадбанк» є ключовим аспектом його діяльності, оскільки це дозволяє клієнтам відчувати впевненість у збереженні своїх грошей та отриманні доступу до різноманітних банківських послуг. Банк вкладає значні зусилля у забезпечення стабільності своїх фінансових показників та виконання вимог наглядових органів [48].

Індикатори фінансової безпеки банків є ключовими елементами для визначення стабільності та надійності фінансових установ. Індикатори фінансової безпеки банків є ключовими елементами для визначення стабільності та надійності фінансових установ. Одним з основних показників є показники

капіталу. Вони вимірюють здатність банку витримувати можливі втрати та ризику. Вищий рівень капіталу свідчить про те, що банк має достатньо резервів для компенсації можливих збитків.

Проведемо аналіз ресурсної бази АТ «Ощадбанк» за останні три роки. Для цього розглянемо основні показники динаміки власного капіталу та зобов'язань. Структуру власного капіталу АТ «Ощадбанк» за 2020-2022 роки представимо у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Склад та структура власного капіталу АТ «Ощадбанк» за 2020 -2022 роки

Показники	01.01.2021		01.01.2022		01.01.2023		Відхилення 2022/2020, %
	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%	
Акціонерний капітал	49724980	226,49	49724980	227,18	49724980	224,17	0,00
Непокритий збиток	-30334988	-138,17	-30106919	-137,55	-29777746	-134,25	-1,84
Резерви переоцінки	2549028	11,61	2254812	10,30	2218977	10,00	-12,95
Кумулятивна сума курсових різниць	1583	0,01	1469	0,01	2537	0,01	60,27
Неконтрольована частка участі	13524	0,06	13195	0,06	12783	0,06	-5,48
Всього власного капіталу	21954127	100	21887537	100	22181531	100	1,04

З таблиці 2.7 спостерігаємо нестабільну динаміку власного капіталу банку. За досліджуваній період він збільшився на 1,04%. В структурі власного капіталу найбільша частка належить статутному капіталу. Його величина була стабільною протягом аналізованого періоду. Незначний спад обсягів непокритого збитку демонструє більш ефективне розміщення власних фінансових ресурсів протягом 2020-2022 років.

На діяльність АТ «Ощадбанк» негативно вплинули низькі доходи населення, незадовільний фінансовий стан позичальників, що призвело до формування обсягів резервів та інших фондів банку у значних розмірах. В умовах зовнішніх викликів це значно ускладнює формування ресурсної бази банку.

Таблиця 2.8 – Склад і структура зобов'язань АТ «Ощадбанк» за 2020 - 2022

рр.

Показник	01.01.2021		01.01.2022		01.01.2023		Відхилення 2022/2020, %
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
Кошти банків	5823982	2,75	7608283	3,57	543326	0,22	-90,67
Рахунки клієнтів	186165452	87,96	191452639	89,85	233940309	94,68	25,66
Випущені єврооблігації	11744616	5,55	7908096	3,71	6041534	2,45	-48,56
Інші запозичені кошти	4452649	2,10	2818312	1,32	2676153	1,08	-39,90
Забезпечення	634094	0,30	829107	0,39	1179977	0,48	86,09
Інші фінансові зобов'язання	512606	0,24	534499	0,25	606965	0,25	18,41
Інші нефінансові зобов'язання	802298	0,38	880297	0,41	1290000	0,52	60,79
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	233833	0,11	173704	0,08	97833	0,04	-58,16
Субординований борг	1276240	0,60	878960	0,41	716442	0,29	-43,86
Всього зобов'язань	211645770	100	213083897	100	247092539	100	16,75

З даних таблиці 2.8 спостерігаємо, що залучення коштів здійснювалося переважно завдяки рахункам клієнтів. Їх частка становить від 87,96% у 2020 році до 94,68% у 2022 році. На другому місці знаходяться випущені єврооблігації та інші залучені кошти, їх частка у структурі зобов'язань незначна. Частка випущених єврооблігацій становила 5,55% у 2020 році, у 2022 скоротились і становлять 2,45%. Тобто зменшення становить 48,56%. Кошти банків зменшились у 2022 році в порівнянні 2020 роком на 90,67%. Відстрочені податкові зобов'язання зменшились у 2022 році в порівнянні 2020 роком на 58,16%. Субординований борг протягом аналізованого періоду зменшився на 43,86%. Сума зобов'язань збільшилася, що говорить про зростання депозитної бази. Це має позитивний вплив на ліквідність та знижує залежність АТ «Ощадбанк» від міжбанківських позик. Таким чином, АТ «Ощадбанк» поступово нарощує ресурсну базу. Це говорить про зростання суми залучених ресурсів і розширення джерел запозичених коштів за досліджуваний період. Зменшення субординованого боргу є позитивною тенденцією.

Далі зроблено аналіз виконання основних нормативів достатності капіталу. Обов'язкові нормативи АТ «Ощадбанк» наведено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 - Динаміка обов'язкових нормативів АТ «Ощадбанк» за 2020-2022 рр.

Показники	01.01.2020	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023
Н1 - регулятивний капітал, тис.грн, не менше 200 млн грн;	12 355 512	18 132 364	18 017 403	19 427 446
Н2 - норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу, тис.грн, не менше 10 %;	13,13	19	15,48	14,48
Н3 - норматив достатності основного капіталу, не менше 7 %;	9,66	13,14	11,83	10,52
LCR _{ВВ} - норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами, не менше 100%	295,98	360,03	257,98	312,43
LCR _{ІВ} - норматив коефіцієнта покриття ліквідністю в іноземній валюті, не менше 100%;	157,37	232,97	149,61	241,40
NSFR – коефіцієнт чистого стабільного фінансування, не менше 100%;	-	-	180,20	177,39
Н6 - норматив короткострокової ліквідності, не менше 60 %	80,46	64,84	69,96	-
Н7 - норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента, не більше 20%;	21,6	20,35	27,46	9,79
Н8 - норматив великих кредитних ризиків, не більше 8- кратного розміру регулятивного капіталу;	318,56	156,57	102,37	80,07
Н9 - норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами, не більше 20%;	0,56	0,4	0,36	0,26
Н11 - норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою, не більше 15 %	0,05	0,05	0,05	0,00
Н12 - норматив загальної суми інвестування, не більше 60 %;	0,14	0,14	0,14	0,01

НБУ встановив обов'язкові нормативи, яким повинні відповідати кредитні організації України. Якщо цих стандартів не дотримуються, регулятор має право стягнути штрафи з банків, накласти заборону на певні банківські операції з боку кредитних організацій, а також відкликати ліцензію у банків.

Одним із важливих показників надійності банківської установи є нормативи достатності капіталу. До них належить норматив Н2 та Н3, які

відображають здатність кредитної організації відшкодувати фінансові збитки власним коштом, не використовуючи методи, що можуть завдати шкоди клієнтам. З аналізу даних, наведених у таблиці 2.9, видно, що банк дотримується нормативів достатності капіталу, показники в межах нормативного значення встановлених НБУ. Проте починаючи з 2021 року спостерігається зменшення достатності регулятивного та основного капіталу АТ «Ощадбанк», але не менше нормативу НБУ. Отже, АТ «Ощадбанк» здатний протистояти фінансовим труднощам за рахунок основних коштів без шкоди для своїх клієнтів.

Стійкість фінансів банків визначає здатність банківської системи здійснювати свою діяльність та визначає її місце і роль у економічних перетвореннях. Фінансова стійкість не лише є основою для стабільної банківської системи, але й є ключовою економічною категорією. Відсутність або низький рівень фінансової стійкості будь-якого суб'єкта господарювання, включаючи комерційний банк, може призвести до неплатоспроможності та, у кінцевому результаті, до банкрутства. Показники фінансової стійкості наведені в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Динаміка показників фінансової стійкості АТ «Ощадбанк» 2020 – 2022 рр.

Показники	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2020, %
Коефіцієнт надійності	0,104	0,103	0,09	86,32
Коефіцієнт фінансового важеля	9,64	9,736	11,14	115,56
Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів	0,094	0,093	0,082	87,63
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	0,36	0,317	0,294	81,56
Коефіцієнт мультиплікатора статутного капіталу	4,698	4,725	5,415	115,27

З даних таблиці 2.10 спостерігаємо, що коефіцієнт надійності був стабільним, так в 2022 р. він становив 9%, що свідчить про достатню надійність,

тобто банк досяг того рівня, за якого не залежить від стихій у залученні вільних коштів грошового ринку, бо має достатньо своїх, які можна розміщати в кредити господарюючим суб'єктам та в інвестиції.

Не менш важливим показником є коефіцієнт фінансового важеля, який відображає здатність банку до залучення коштів на фінансовому ринку. Розрахунок показує, що коефіцієнт фінансового важеля при максимально допустимому співвідношенні становив у 2020 р. 9,64, дане значення свідчить не тільки про зменшення активності банку щодо залучення вільних коштів на грошовому ринку, але й про паралельне збільшення його фінансової стійкості, а у 2021 р. – 11,14. Це свідчить про те, що банк підвищив активність щодо залучення вільних коштів на грошовому ринку, однак фінансова стійкість значно знизилась.

Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів протягом аналізованого періоду зазнав незначних змін та становив приблизно 0,082 в 2022 році. Дане значення дещо не відповідає нормативному (не менше 10%), проте відхилення не критичне.

Щодо коефіцієнта захищеності власного капіталу, то він протягом досліджуваного періоду мав тенденцію до зменшення на 18,44% до рівня 0,294 порівняно з 2020 р. що є негативним моментом для діяльності і дещо вплинуло на фінансову стійкість АТ «Державний ощадний банк України».

Що стосується коефіцієнта мультиплікатора капіталу, що характеризує ступінь покриття активів акціонерним капіталом, то за оптимального співвідношення 12,0-15,0 разів він у 2020 р. становив 4,698, а у 2022 р. зріс до 5,415 рази. Це свідчить, насамперед, що темп зростання активів значно перевищує темп зростання акціонерного капіталу.

2.3 Оцінка стану фінансової безпеки АТ «Ощадбанк»

Оцінка стану фінансової безпеки банку включає в себе ряд ключових аспектів, які взаємодіють для формування загального здоров'я фінансової інституції.

Першим елементом є капіталізація банку, яка визначає його здатність витримувати втрати та ризики. Висока рівень капіталу вказує на стійкість банку перед економічними труднощами та здатність компенсувати можливі збитки.

Другим важливим аспектом є якість активів банку. Оцінка ризикованості та ліквідності активів грає вирішальну роль у визначенні фінансової безпеки.

Банк повинен має чіткий механізм оцінки та управління ризиками, щоб забезпечити стабільність його активів та мінімізувати можливі втрати.

Третім аспектом є ліквідність банку. Важливо визначити, чи банк здатен забезпечити своєчасну оплату зобов'язань та виявити, наскільки легко він може конвертувати свої активи в готівку. Відповідна ліквідність гарантує відсутність проблем у фінансових операціях банку та його здатність уникати кризових ситуацій. Оцінка фінансової безпеки банку також повинна враховувати рівень ефективності та прозорість його управління, дотримання регулятивних вимог та здатність адаптуватися до змін у фінансовому середовищі.

Аналіз доводить, що в економічній літературі немає єдиного підходу до оцінювання безпеки банків, натомість більшість цих підходів зводиться до оцінки економічної безпеки банківської діяльності. Однак, аналізуючи наявні підходи до оцінки рівня економічної та фінансової безпеки банків і банківської системи, варто зауважити, що вони є досить подібними та часто включають в себе одні й ті ж самі показники, оскільки на етапі аналізу поняття економічної та фінансової безпеки банків є надто розмитими. Передусім така ситуація виникає тому, що майже усі кількісні показники діяльності банків мають фінансову складову, оскільки банк є фінансовим підприємством, робота якого ґрунтується на операціях фінансового характеру з грошовими коштами [18].

Визначення проблем і недоліків в цих підходах щодо оцінювання фінансової безпеки банків і банківської системи загалом потребує групування цих підходів за певними групами. Серед таких груп, виходячи з аналізу широкого кола економічної літератури, варто виділити такі:

- підходи, що ґрунтуються на використанні економічних нормативів як основних критеріїв оцінювання фінансової безпеки банків;
- підходи, що базуються на аналізі коефіцієнтів та фінансових показників діяльності банків;
- підходи, які використовують економіко-математичне моделювання;
- підходи, які використовують методи експертних оцінок.

Проаналізувавши різні підходи до оцінювання рівня фінансової безпеки банків і банківської системи, ми можемо зробити висновок, що більшість науковців використовує підходи, які ґрунтуються на використанні коефіцієнтів і показників. Причому варто також зазначити, що всі підходи, окрім експертного оцінювання, є взаємопов'язаними з методом фінансових показників та коефіцієнтів, оскільки оцінка ризиків банків і математичні моделі ґрунтуються на цих показниках.

Якщо проаналізувати підходи, які ґрунтуються на економічних нормативах діяльності банків і банківської системи, то його не варто приймати до уваги, оскільки, як показує практика, такий метод не може відобразити реальний стан справ у банківській системі. Це пов'язано з тим, що економічні нормативи діяльності банків побудовані для ідеального банку та не можуть об'єктивно відобразити рівень фінансової безпеки банків, а також їх фінансову стійкість, враховуючи те, скільки останнім часом було визнано неплатоспроможних банків, хоча всі вони виконували економічні нормативи центрального банку [37].

Таким чином, для адекватного управління фінансовою безпекою банку актуальним питанням на сьогодні є розробка відповідних методів оцінювання її рівня. При цьому, особливістю управління фінансово-економічною безпекою є

те, що в кризових обставинах ухвалення управлінських рішень часто здійснюють в умовах зниження загального рівня керованості банком.

Однак головна відмінність системи управління фінансовою безпекою від процесів фінансового управління полягає в тому, що основним показником її ефективності є дотримання нормативного рівня параметрів та індикаторів фінансово-економічної безпеки. Тоді як система управління фінансами передбачає проведення оцінки фінансового стану банку за допомогою визначення розмірів відхилень фактичних значень показників від передбачених нормативами, або досягнутих темпів зростання. Система показників-індикаторів, які отримали кількісне вираження, дає можливість завчасно сигналізувати про небезпеку і вживати заходів щодо її попередження [35]. Найвищий ступінь безпеки досягається за умови, що весь комплекс показників перебуває в межах допустимих меж своїх порогових значень, а порогові значення одного показника досягаються не на шкоду іншим.

Отже, за межами порогових значень показників банк втрачає здатність до стійкості, динамічного саморозвитку, конкурентоспроможності на зовнішніх і внутрішніх ринках, і навіть може стати об'єктом ворожого поглинання [45].

Оскільки фінансово-економічна безпека банку визначається рівнем його захищеності і ступенем ефективності діяльності, то пропонується за основу методики оцінки фінансово-економічної безпеки банку взяти дві групи показників:

- показники, які характеризують ефективність діяльності банку;
- показники, які характеризують рівень його захищеності та здатність протистояти кризовим явищам.

Існує ряд показників, які дають можливість оцінити в цілому й частково ефективність роботи банківської установи. З цією метою у табл. 3.1 розраховані три останні показники: ефективність роботи банку, що показує здатність банку генерувати дохід; ефективність операцій з процентними коштами, що характеризує збалансованість процентних операцій банку; ефективність

комісійної діяльності, що означає здатність банку заробляти на наданні комісійних послуг.

Показник ліквідності характеризує здатність банку своєчасно здійснювати платежі за зобов'язаннями.

Коефіцієнт кредитних ризиків є додатковим показником, що дає змогу оцінити, чи достатньо сформованих резервів для того, щоб покрити можливі збитки за проблемними кредитами. Коефіцієнт кредитних ризиків протягом аналізованого періоду не перевищував нормативне значення.

Для визначення рівня фінансово-економічної безпеки банку недостатньо аналізу змін зазначених показників за роками або порівняно з нормативами, тому що в цьому разі ми аналізуємо лише динаміку одного показника з цілої системи. Крім того, більшість показників взаємозалежні, тому надавати уваги тільки тим, які є найгіршими за своїми значеннями недостатньо. Іншими словами, такий аналіз не дає чіткої відповіді, наскільки критична ситуація, який рівень загрози для банківської діяльності.

Для усунення недоліків науковцями пропонується ввести поняття «сіра зона» за аналогією з погрішністю у фізиці. Вона характеризує значення показника, при якому важко однозначно оцінити показник. Наприклад, коефіцієнт співвідношення кредитів і зобов'язань рекомендується не більше 0,53-0,9. Допустиме значення цього показника у банку 0,87 формально не відповідає нормативу, але реально даний показник у бальному виразі не можна прирівнювати до значення показника, наприклад, в 0,60.

Аналогічною є ситуація, якщо показник дорівнює 0,91. Формально він відповідає нормативу, але реально за своєю економічною суттю дуже близький до значення 0,9. Якщо не враховувати «сіру зону», картина для цих двох банків буде діаметрально протилежною. Тому доцільно використовувати як «сіру зону» інтервал $\pm 10\%$ від нормативного значення. Розподіл балів з урахуванням значення показника наведений в табл. 2.11.

Таблиця 2.11 – Розподіл балів з урахуванням значення показника

Параметр показника	Кількість балів
Гірше за нижній поріг «сірої зони»	0
Гірше за норматив, але вище за нижній поріг «сірої зони»	5
Краще за норматив, але нижче за верхній поріг «сірої зони»	7,5
Краще за норматив і вище за верхню межу «сірої зони»	10

Пропонується комплексна методика з інтегральним значенням у 110 балів – максимум по 10 балів на кожен із запропонованих показників. Рівень фінансово-економічної безпеки визначається за кількістю набраних балів. Особливість запропонованої методики полягає в тому, що в ній здійснено спробу подолати один з головних недоліків кількісних методик – жорстку прив'язку до нормативних значень показників і недостатній ступінь врахування динаміки зміни показників. Особливо це стосується виставлення балів.

У табл. 2.12 наведені конкретні значення «сірих зон» для кожного із запропонованих показників, які розраховані на основі нормативних значень, запропонованих в економічній літературі.

Таблиця 2.12 – Значення «сірих зон» для кожного із запропонованих показників

Показник	Нормативне значення	«Сіра зона»
Рентабельність активів	1,5%	1,35–1,65%
Рівень процентної маржі	> 5%	4,5–5,5%
Ефективність роботи банку	> 1	0,9–1,1
Ефективність операцій з процентними коштами	> 1	0,9–1,1
Ефективність комісійної діяльності	> 1	0,9–1,1
Ліквідність (миттєва)	> 20%	18–22%
Рівень проблемних кредитів	< 5%	4,5–5,5%
Коефіцієнт кредитних ризиків	< 1	0,9–1,1
Коефіцієнт співвідношення кредитів і зобов'язань	> 0,9 – низька кредитна стійкість, < 0,5 – загроза збитків	0,5–0,9
Коефіцієнт достатності капіталу	> 10%	9–11%
Співвідношення отриманих і виданих міжбанківських кредитів	< 1,4	1,25–1,55

За результатами аналізу банк може отримати один з трьох типів оцінки рівня фінансової безпеки: критичний (менше 80 балів), недостатній - (80–95 балів), достатній (95–110 балів). Критична оцінка означає серйозне порушення рівня фінансової безпеки банку. Недостатня оцінка свідчить про наявність ряду проблем у діяльності банку, які в майбутньому можуть стати причиною виникнення кризи. Достатня оцінка відповідає задовільному рівню фінансової безпеки банку.

Використовуючи розрахунки та табл. 2.11-2.12, розрахуємо інтегральний показник фінансово-економічної безпеки АТ «Ощадбанк» за 2021–2022 рр. (табл. 2.13).

Таблиця 2.13 – Розрахунок інтегрального показника фінансової безпеки АТ «Ощадбанк», бали

№ з/п	Показники рівня фінансово-економічної безпеки	2021		2022	
		Розрахунок	Значення	Розрахунок	Значення
1	Рентабельність активів	1 × 0	0	1 × 0	0
2	Рівень процентної маржі	1 × 5	5	1 × 5	5
3	Ефективність роботи банку	1 × 7,5	7,5	1 × 7,5	7,5
4	Ефективність операцій з процентними коштами	1 × 10	10	1 × 10	10
5	Ефективність комісійної діяльності	1 × 10	10	1 × 10	10
6	Ліквідність (миттєва)	1 × 10	10	1 × 10	10
7	Рівень проблемних кредитів	1 × 0	0	1 × 0	0
8	Коефіцієнт кредитних ризиків	1 × 10	10	1 × 10	10
9	Коефіцієнт співвідношення кредитів і зобов'язань	1 × 0	0	1 × 0	0
10	Коефіцієнт достатності капіталу	1 × 10	10	1 × 0	0
11	Співвідношення отриманих і виданих міжбанківських	1 × 0	0	1 × 0	0
Інтегральний показник		Σ	62,5	Σ	52,5

Таким чином, у 2022 р. інтегральний показник фінансово-економічної безпеки АТ «Ощадбанк» становив 52,5 що свідчить про критичний стан фінансової безпеки банку, тобто це значення показника, яке свідчить про наявність ряду проблем у діяльності банку. Щодо значення цього показника по

відношенню до 2021 р., то його падіння свідчить про посилення кризових явищ та наростання фінансової небезпеки.

Таким чином наявна ситуація щодо стану фінансової безпеки АТ «Ощадбанк» потребує негайних антикризових рішень менеджментом банку з метою недопущення його фінансового краху. Вищенаведені розрахунки підтверджують необхідність удосконалення механізму фінансово-економічної безпеки АТ «Ощадбанк» та розробки комплексу заходів щодо підвищення його рівня.

Висновки до розділу 2

Отже, у підсумку до другого розділу варто встановити наступні висновки:

1. Визначено основні показники фінансової безпеки комерційних банків:

– частка простроченої заборгованості за кредитами в загальному обсязі кредитів, наданих банками резидентам України;

– співвідношення банківських кредитів та депозитів в іноземній валюті;

– частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків;

– співвідношення довгострокових (понад 1 рік) кредитів та депозитів;

– рентабельність активів;

– співвідношення ліквідних активів до короткострокових зобов'язань;

– частка активів п'яти найбільших банків у сукупних активах

банківської системи.

2. Для фінансової стабільності «Ощадбанку», здійснено аналіз його стану, тому що він відображає економічну ефективність його діяльності як фінансової установи. При його проведенні проаналізовано структуру й динаміку статей пасиву балансу, а також визначено відносні показники, які визначають фінансову стійкість.

3. З метою підвищення рівня фінансової безпеки банку використано бальну методику оцінювання її рівня. Оскільки фінансова безпека банку визначається рівнем його захищеності і ступенем ефективності діяльності, то пропонується за основу методики оцінки фінансово-економічної безпеки банку взяти дві групи показників: показники, які характеризують ефективність діяльності банку; показники, які характеризують рівень його захищеності та здатність протистояти кризовим явищам. Особливість запропонованої методики полягає в тому, що в ній здійснено спробу подолати один з головних недоліків кількісних методик – жорстку прив'язку до нормативних значень показників.

Здійснивши, аналіз рівня фінансової безпеки досліджуваного банку, можемо охарактеризувати його як незадовільний, для нормалізації показника слід вжити певних заходів, а саме слідкувати за рівнем рентабельності активів та вживати заходів задля його підвищення. Така ситуація вимагає негайних антикризових заходів від управління банку, спрямованих на уникнення фінансового краху.

Розрахунки підтверджують необхідність вдосконалення механізму фінансово-економічної безпеки АТ «Ощадбанк» та розробки комплексу заходів для підвищення його рівня.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

3.1 Проблеми оцінювання фінансової безпеки банків в умовах сучасності

В сучасних умовах глобалізації та стрімкого розвитку фінансового сектору проблеми оцінювання фінансової безпеки комерційних банків набувають особливої актуальності. Фінансова стійкість банків стає ключовою складовою стабільності фінансової системи, що визначає їхню здатність ефективно функціонувати в умовах ризиків і несприятливих економічних умов. Оцінка фінансової безпеки банків є складним завданням через постійні зміни в економічному середовищі, ринкові турбуленції та зростаючу комплексність фінансових інструментів.

Однією з ключових проблем, як визначає Сенишин Б., оцінювання фінансової безпеки банків є нестабільність фінансового ринку та зростаюча варіабельність умов їхньої діяльності. Банки стикаються з ризиками, пов'язаними зі змінами відсоткових ставок, валютними коливаннями, а також економічною нестабільністю. Крім того, нові технології та цифрові інновації розширюють спектр фінансових ризиків, які банки повинні враховувати у своїй стратегії [50, с.174].

Іншим важливим аспектом є потреба вдосконалення методів оцінки фінансової безпеки, оскільки традиційні моделі можуть бути недостатньо адаптованими до нових викликів. Нестабільність фінансового ринку вимагає більш гнучких та інноваційних підходів до оцінки ризиків та забезпечення стійкості банківської системи.

Системний ризик є однією з ключових проблем при оцінюванні фінансової безпеки комерційних банків у сучасних умовах. Ця категорія ризику виникає внаслідок можливості виникнення подій або шоків, які можуть масово вплинути

на фінансову систему в цілому. У зв'язку з глобалізацією економіки та високим ступенем взаємодії між фінансовими установами, важливо розуміти, що вплив одного банку чи фінансової установи може мати каскадний ефект на всю систему.

Оцінка системного ризику вимагає аналізу не лише внутрішніх факторів банку, але й його зв'язків із зовнішнім середовищем. Фінансові кризи, такі як та, що виникла у 2008 році, підкреслюють необхідність врахування можливості системного ризику в стратегічному плануванні та управлінні ризиками. Для ефективної оцінки системного ризику, банки повинні враховувати різноманітні сценарії та взаємодії з іншими фінансовими установами.

Також, важливо слідкувати за макроекономічними показниками, політичними подіями та глобальними трендами, щоб передбачити можливі зміни в фінансовому середовищі. Сучасні технології та аналітичні інструменти можуть служити ефективними засобами для виявлення та оцінки системного ризику, а також для розробки стратегій зменшення його негативного впливу на фінансову безпеку комерційних банків. Заходи з моніторингу, стрес-тестування та регулярного апдейту ризик-менеджменту є ключовими компонентами підходу банків до управління системним ризиком у сучасних умовах.

Кредитний ризик, за твердженням Славкіна М, є важливою складовою проблемою при оцінюванні фінансової безпеки комерційних банків в умовах сучасності. Цей ризик виникає внаслідок можливого неповернення боржниками позичених коштів або невиконання ними умов кредитних угод. Враховуючи те, що однією з основних функцій комерційного банку є надання кредитів, правильна оцінка та управління кредитним ризиком є критично важливою для забезпечення фінансової стійкості установи [44, с.116-117].

Оцінка кредитного ризику в сучасних умовах вимагає врахування різноманітних факторів, таких як стан економіки, зміни в ринкових умовах, інновації у фінансовому секторі та зміни у поведінці клієнтів. Глобалізація та висока конкуренція на ринку також підвищують кредитний ризик, оскільки банки взаємодіють з клієнтами та корпораціями на міжнародному рівні.

Важливою частиною оцінки кредитного ризику є аналіз кредитного портфеля, оцінка кредитоспроможності клієнтів та встановлення адекватних кредитних лімітів. Умови ринкової нестабільності, які можуть бути викликані економічними кризами, також підкреслюють необхідність активного моніторингу та регулярного оновлення кредитних стратегій.

Сучасні технології, такі як аналітика великих даних та штучний інтелект, дозволяють банкам покращити точність оцінки кредитного ризику та розробляти інноваційні методи його управління. Ефективне використання цих інструментів сприяє зменшенню кредитного ризику та забезпеченню фінансової безпеки комерційних банків у сучасних умовах.

Ліквідність становить ключовий аспект оцінювання фінансової безпеки комерційних банків в умовах сучасності. Ця проблема стає особливо актуальною у світлі швидко змінного фінансового середовища, де банки повинні забезпечити надійну доступність ліквідності для покриття можливих витрат та зобов'язань. Зменшення ліквідності може виникнути з різних причин, включаючи стрімкі зміни в ринкових умовах, непередбачувані витрати, великі зняття коштів клієнтами чи недостатню доступність джерел фінансування.

На думку Дячек С., комерційні банки повинні бути готові вирішувати ці виклики, маючи на увазі, що недостатня ліквідність може призвести до серйозних проблем, включаючи недовіру клієнтів та фінансових ринків. Оцінка ліквідності передбачає аналіз різних аспектів, таких як структура активів та зобов'язань, які можуть впливати на здатність банку вчасно виконувати свої зобов'язання. Стрес-тестування ліквідності, яке передбачає аналіз поведінки банку в умовах стрімкого збільшення виведення коштів або інших стрес-сценаріїв, є необхідним елементом оцінки [38, с.52].

У сучасних умовах важливо враховувати також вплив цифрової трансформації та фінтех-інновацій на ліквідність. З одного боку, нові технології можуть полегшити керування ліквідністю, з іншого - вони можуть призвести до нових викликів, таких як збільшення кількості цифрових транзакцій та потреба в надійних системах оплати. Забезпечення ефективного управління ліквідністю

та розробка стратегій для реагування на зміни в умовах фінансового ринку є необхідними для збереження фінансової безпеки комерційних банків в сучасних умовах.

Ринковий ризик визначається як можливість фінансових втрат, які виникають внаслідок змін в ринкових умовах, таких як зміни відсоткових ставок, валютний ризик, ризик цінних коливань та інші фактори, які впливають на вартість фінансових інструментів. В умовах сучасності цей вид ризику стає значущим фактором при оцінюванні фінансової безпеки комерційних банків. Зміни в ринкових умовах можуть відбутися швидко та неочікувано, особливо в умовах глобальних економічних та політичних турбуленцій. Вплив ринкового ризику може виявити серйозний вплив на фінансові результати банку та його капіталові позиції.

Оцінка ринкового ризику вимагає вивчення чутливості банківського портфеля до змін у різних ринкових факторах. Комерційні банки повинні ретельно вивчати інтереси та обов'язки у сфері валютних операцій, процентних ставок, цінних паперів та інших фінансових інструментів. Для оцінки ризику ціни банк повинен розглядати можливі втрати в зв'язку з змінами ринкових цін, курсами валют та іншими факторами. Використання математичних моделей, стрес-тестів та сценарійного аналізу дозволяє банкам ефективно оцінювати свою вразливість до ринкових коливань та приймати належні стратегічні рішення для зменшення ризику. Забезпечення ефективного управління ринковим ризиком є важливим завданням для збереження фінансової безпеки комерційних банків в умовах невизначеності та змін на фінансових ринках[51, с.18-19].

Регуляторна сфера становить важливий аспект при оцінюванні фінансової безпеки комерційних банків в сучасних умовах. Зміни в законодавстві та регуляторних вимогах можуть мати значущий вплив на функціонування банків та їх фінансову стійкість. Комерційні банки повинні не лише відповідати вимогам регуляторів, але й адаптуватися до швидких змін в регуляторному середовищі. Нарощення регуляторних вимог може призвести до збільшення витрат на виконання вимог, внесення змін у бізнес-модель та капіталовкладення.

Важливою проблемою є також потреба у здатності швидко адаптуватися до нових нормативів та змін у законодавстві, що вимагає від банківських установ гнучкості та високого рівня стратегічного управління. Однією з ключових тенденцій в регуляторній сфері є підвищення вимог до управління ризиками та зміцнення контролю над діяльністю банків. Зокрема, великий акцент робиться на управлінні кредитним та операційним ризиком, а також вимагається розвиток механізмів стрес-тестування для оцінювання впливу песимістичних сценаріїв на фінансову стійкість. Для забезпечення фінансової безпеки, комерційні банки повинні витратити ресурси на внутрішні системи управління ризиками, навчання персоналу та впровадження технологій, які дозволяють ефективно відповідати регуляторним вимогам. Одночасно, співпраця з регуляторами та активна участь в процесах розробки регуляторної політики стають ключовими елементами стратегії банку щодо регуляторної сфери.

Кібербезпека стає неодмінною проблемою при оцінюванні фінансової безпеки комерційних банків в умовах сучасності. З впровадженням цифрових технологій та інтернет-банкінгу, банки стають мішенню для різноманітних кіберзагроз. Атаки на інформаційні системи можуть мати серйозні фінансові та репутаційні наслідки, тому безпека даних та інфраструктури є важливою складовою фінансової безпеки. Комерційні банки мають обов'язок захищати конфіденційні дані своїх клієнтів, а також власну інформаційну інфраструктуру від атак. Злочинці постійно вдосконалюють свої методи, і, отже, банки повинні постійно апгрейдити свої системи та вдосконалювати кіберзахист [46, с.12].

Вагоме значення відіграє інформаційна грамотність персоналу банку та його клієнтів у справі запобігання соціальним інженерним атакам. Підвищення свідомості та навчання щодо кібербезпеки є важливим компонентом стратегії боротьби з цим видом ризику.

Оцінка фінансової безпеки комерційних банків в умовах сучасності вимагає комплексного підходу і врахування різноманітних факторів. Відповідно до цього визначено напрямки вирішення цієї проблеми:

1. Використання ключових фінансових показників:

- капітал: забезпечення достатньої капіталізації для покриття ризиків; спостереження за показниками, такими як капіталовкладення та співвідношення капіталу до активів;
- ліквідність: аналіз рівня ліквідності та визначення можливості швидкого отримання грошових коштів; врахування нормативів ліквідності;
- активи та пасиви: вивчення якості та розподілу активів та пасивів; оцінка концентрації ризиків у портфелі активів;
- якість портфеля кредитів: аналіз рівня неплатоспроможності та ризику дефолту в портфелі кредитів.

2. Впровадження сучасних методів оцінки ризику:

- використання технологій штучного інтелекту та аналізу даних для прогнозування ризиків та виявлення аномалій;
- впровадження алгоритмів машинного навчання для вдосконалення моделей оцінювання ризиків.

3. Забезпечення системи внутрішнього контролю:

- вдосконалення систем внутрішнього аудиту та контролю;
- розвиток процедур виявлення та моніторингу потенційних проблем.

4. Співпраця з регуляторами:

- виконання всіх необхідних вимог і стандартів регуляторів;
- активна співпраця з національними та міжнародними фінансовими організаціями.

5. Оцінка внутрішньої культури ризику:

- врахування культури ризику внутрішньої організації;
- залучення персоналу до процесу управління ризиками.

6. Моніторинг зовнішнього середовища:

- вивчення економічних та політичних тенденцій, що можуть впливати на фінансову стабільність банку;
- адаптація стратегій відповідно до змін у зовнішньому середовищі.

7. Навчання та розвиток персоналу:

- забезпечення постійного навчання персоналу з оновлених методів та стратегій управління ризиками.

8. Залучення спеціалізованих консультантів:

- залучення експертів та консультантів для аудиту та оцінки фінансової безпеки [32, с.66].

Встановлені напрямки варто використовувати у поєднанні, забезпечуючи системний підхід до оцінки фінансової безпеки комерційних банків.

Отже, однією з ключових проблем є неоднозначність та відсутність єдиної методології визначення показників фінансової безпеки, що ускладнює порівняння різних банків та створює перешкоди для об'єктивної оцінки їхньої стабільності. Ще однією важливою проблемою є недостатня увага до врахування внутрішніх та зовнішніх чинників, які можуть впливати на фінансову безпеку банку. Багато банків не дотримуються сучасних стандартів ризик-менеджменту та не забезпечують адекватний контроль за своєю фінансовою активністю, що робить їх більш вразливими перед зовнішніми впливами та економічними труднощами.

Для вирішення цих проблем можливі кілька напрямків. Спершу, необхідно розробити стандартизовану методологію оцінювання фінансової безпеки, яка б враховувала всі аспекти діяльності банків. Другорядно, важливо вдосконалити системи ризик-менеджменту та впроваджувати сучасні практики фінансового моніторингу. Також, банки повинні активно співпрацювати з регуляторами та громадськістю для забезпечення відкритості та відповідальності в своїй діяльності.

Таким чином, вирішення проблем оцінювання фінансової безпеки комерційних банків у сучасних умовах вимагає комплексного підходу та спільних зусиль банків, регуляторів та громадськості. Тільки таким чином можна створити стійке та надійне фінансове середовище, сприятливе для розвитку економіки та фінансового сектору.

3.2 Оцінювання рівня фінансової безпеки комерційних банків України на основі SWOT-аналізу

Альтернативним підходом до оцінки фінансової безпеки вважається використання SWOT-аналізу. Даний аналіз дозволяє всебічно оцінити вплив внутрішніх та зовнішніх загроз на комерційний банк, а також сформулювати план заходів по їх нейтралізації.

На основі аналізу наукової літератури з питань фінансової безпеки та економіки деякі дослідники поділяють загрози фінансовій безпеці банку на такі аспекти:

- напрямок загроз;
- джерела загроз;
- економічна ситуація;
- ймовірність реалізації загрози.

Також визначено наступні групи загроз, які шкодять банківській діяльності та прибутковості:

- загрози, що виникають внаслідок несприятливих умов, пов'язаних з економічними, політичними та соціальними змінами;
- загрози, пов'язані з організаційними проблемами, поганою ситуацією на ринку;
- загрози, пов'язані з митницею, управлінням замовленнями та фінансовими операціями.

Що стосується вищезазначених загроз, більшість науковців схильні класифікувати загрози фінансовій безпеці на внутрішні та зовнішні. Класифікація внутрішніх загроз фінансовій безпеці банків:

- ключ від грошей співробітників в банку;
- незаконні доходи;
- нецільове використання нерухомого майна клієнтів і банку;
- ступінь влади в управлінні персоналом;
- вносити в документи та форми неправдиві дані;

– бухгалтерське та документальне шахрайство; Зовнішні загрози включають:

- внутрішня та зовнішня політична та економічна стабільність;
- залежність банківської системи від внутрішніх і зовнішніх фінансових джерел [2].

Основними загрозами для фінансового сектору є такі негативні тенденції, як:

- низька якість капіталу банку;
- невідповідна кредитна політика;
- недостатня структура системи фінансового страхування;
- відсутність фінансових ресурсів;
- невпевненість суб'єктів господарювання у спрямуванні коштів на збільшення прибутку;
- невідповідність фінансовим установам та міжнародним стандартам.

Наведені вище класифікації не враховують основні загрози безпеці банківського рахунку, такі як:

- курс Національного банку України не адаптований до вимог міжнародних фінансових установ;
- неналежні заходи уряду України щодо оздоровлення фінансових установ;
- погане управління банківськими установами фінансово-кредитною системою в частині прибутковості та ризику, ці фактори впливають на погіршення іміджу та банкрутство комерційних банків, а також негативно впливають на роботу банківського сектору в більшості випадків. є. кількість грошей.

Розробимо матрицю SWOT-аналізу для АТ «Ощадбанк» (табл.3.1).

Таблиця 3.1 - SWOT-аналіз АТ «Ощадбанк»

Сильні сторони (S)	Можливості (O)
<p>Накопичений багаторічний досвід роботи в банківській сфері діяльності.</p> <p>Близькість до транспортних магістралей.</p> <p>Наявність кваліфікованого персоналу, що має досвід роботи в даній області.</p> <p>Добрі ділові зв'язки зі споживачами послуг, матеріалів і комплектуючих.</p> <p>Зручне місце розташування банківських філій.</p> <p>Забезпеченість банку всіма необхідними комунікаціями.</p> <p>Висока якість послуг, що відповідає європейському рівню.</p>	<p>Попит на всі запропоновані послуги в банку в Україні досить високий і має стійку тенденцію до збільшення.</p> <p>Поширення електронних платежів.</p> <p>Підтримка з боку міських органів влади дій банку по збільшенню обсягів виробництва послуг.</p> <p>Збільшення об'єму інвестування в маркетинг для більш ефективного розповсюдження реклами.</p>
Слабкі сторони (W)	Загрози (T)
<p>Низька зацікавленість працівників банку в його розвитку;</p> <p>Нерозподілений прибуток (непокритий збиток);</p> <p>Не прогнозовані ризики;</p> <p>Ротація кадрів;</p> <p>Недостатній рівень розкриття фінансових звітів компанії та відсутність їх аналізу;</p>	<p>Складність повернення прострочених кредитів.</p> <p>Загальна недовіра населення банкам.</p> <p>Вихід на ринок нових конкурентів.</p> <p>Нестабільна політична ситуація.</p> <p>Несприятливі демографічні зміни.</p> <p>Зміна податкового законодавства і знецінення гривні.</p> <p>Недостатньо сформований ринок банківських послуг.</p>

Джерело: розробка автора

SWOT-аналіз часто використовується для комплексної оцінки загроз у фінансових установах і для визначення рівня їхньої ситуації. SWOT-аналіз необхідний для оцінки поточного стану фінансової безпеки банку, а також може виявити загрози. Що стосується фінансової безпеки, то сильні сторони банку є позитивними, слабкі сторони негативними у вигляді загроз, можливості хороші методи управління фінансовими справами, проблеми погані. Погано, що є зовнішня загроза фінансовій безпеці.

На рахунок загроз банку потрібно передбачати усі можливі фактори наперед, щоб як найшвидше справитися з ними, це заощадить затрати та завоює більшу довіру у клієнтів.

Розробимо матрицю SWOT-аналізу для АТ «Приватбанк» (табл.3.2).

Таблиця 3.2 - SWOT-аналіз АТ «Приватбанк»

Сильні сторони (S)	Можливості (O)
<p>Лідуючі позиції на банківському ринку. Висококваліфікований персонал. Високий рівень банківського сервісу. Досвід роботи на ринку. Широкий асортимент запропонованих послуг. Наявність в банку власного програмного забезпечення. Система підвищення кваліфікації персоналу. Широка мережа філій в Україні і за кордоном.</p>	<p>Збільшення частки ринку. Позитивні оцінки міжнародних рейтингових агентств. Наявність тісних контактів із іншими організаціями. Застосування кращих практик закордонного досвіду</p>
Слабкі сторони (W)	Загрози (T)
<p>Висока вартість повернутих ресурсів для іпотечного кредитування і низька привабливість кредитування для населення з низьким рівнем доходу через високу вартість кредитів. Низька зацікавленість звичайних співробітників в розвитку банку. Плинність кадрів на низьких посадах. Незалучення працівників до процесу прийняття стратегічних рішень, розробки цілей, бізнес-процесів Стресовий характер роботи. Посередні показники лояльності персоналу, негативне сприйняття співробітниками деяких мотиваційних факторів.</p>	<p>Розширення регіональних банків. Зростання інфляції та процентних ставок на кредити та депозити, збільшення фінансової кризи. Високі темпи зростання не тільки об'ємів кредитування, але і ризикованості даних операцій. Поліпшення на ринку позицій конкурентів. Занепад економічної активності споживачів банківських послуг. Низька платоспроможність населення. Підвищення вартості і зменшення попиту на банківських послуги. Несприятлива політична картина навколо банку, участь банку в гучних скандалах та судових справах</p>

Джерело: розробка автора

Відповідно до даних, наведених у таблиці 3.2, ми бачимо, що можливості та варіанти використання сильних сторін і можливості для розробки фінансових стратегій, а також слабкі сторони та зовнішні загрози можна усунути скрізь, де це можливо.

Область SO (згідно з таблицею 3.2) повинна мати стратегію підтримки та розвитку спроможності банку протистояти викликам зовнішнього середовища, таким як:

– ПриватБанк має багато партнерів, але зарекомендував себе на ринку, зокрема серед клієнтів. Але не важливо створювати та організувати різноманітні заходи для популяризації банку серед молоді, у категорії від 6 до 17

років (користувачі картки Юніора). Щоб створити лояльність клієнтів, необхідно розробити план із кращими характеристиками, ніж у конкурентів. Це можна зробити за допомогою платного або безкоштовного обміну.

- У ПриватБанку є власний мобільний додаток «Приват 24». За допомогою цього додатку ви можете організовувати мікروضстрічі та бути в курсі нових покращень та послуг ПриватБанку.

Поле ST (табл. 3.2) є засобом використання сильних сторін для зменшення та пом'якшення загроз із зовнішнього середовища, таких як:

- у ПриватБанку багато незалежних співробітників, але час не стоїть на місці, знання потрібно постійно оновлювати. Тому необхідно оновити знання співробітників для кращого обслуговування клієнтів і сформулювати нові заперечення під час продажу;

- з часом клієнти банків стають менш економічно активними. Таким чином, для більшого ефекту можна запровадити такі заходи стимулювання економічної діяльності, як: підвищення ставок фінансування та оптимізація систем відшкодування;

- також необхідно підтримувати конкурентну позицію на ринку, щоб зберегти клієнтів та їх інтерес до банку.

Поле WO (табл. 3.2) дає прогнози в розробці стратегій подолання слабких сторін компанії за рахунок можливостей у зовнішньому середовищі, до яких належать:

- розробка та впровадження системи нематеріального стимулювання фінансових працівників;

- створення та організація корпоративних заходів;

- надання більших соціальних фінансів та інтеграція фінансової системи з іншими стимулами.

Справа в тому, що вартість заставних матеріалів відображає нерівний поділ і позиціонування послуги на ринку. Необхідно провести подальші дослідження та переглянути результати, позицію та масштаб цієї послуги на ринку.

Поле WT (табл. 3.2) дозволяє передбачити стратегії подолання загроз і усунення слабких сторін бізнесу.

Наступним проведемо SWOT-аналіз АТ «Кредобанк» (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 - SWOT-аналіз АТ «Кредобанк»

Сильні сторони (S)	Можливості (O)
лідерство у Західній Україні; лідерство в іпотечному та автокредитуванні; приналежність до Групи РКО “BankPolski”; широка диверсифікація бізнесу між сегментами та продуктами; відділення в усіх регіонах України; імідж одного з найнадійніших банків;	зростаюче сприйняття клієнтами самообслуговування/online-сервісів; зміна структури банківського сектору, низька активність частини іноземних банків; розвиток галузей, що є економічними лідерами, за рахунок інвестицій; відновлення економіки; низька заборгованість фізичних осіб, збільшення реальних заробітних плат.
Слабкі сторони (W)	Загрози (T)
мала кількість продуктів на клієнта, низька величина активів на працівника; неефективність архітектури програмного забезпечення та устаткування; численні прогалини. неоднорідна або низька якість сервісу; малий розмір в активах/кредитах до розташованих вище банків; слабка присутність в корпоративному сегменті та найбільших містах;	загострення політичного конфлікту; юридичні зміни, що стосуються банків; сегментоване зростання конкуренції; зниження попиту на банківські послуги; технологічні зміни; процеси злиття та поглинання в банківському та страховому секторах, що збільшує різницю між лідерами.

Джерело: розробка автора

Ми бачимо, що навіть іноземні банки не застраховані від переліку поточних і майбутніх зовнішніх загроз. Тому, особливо в умовах війни та країни-агресора, в умовах погіршення ситуації необхідно розробити чіткий план та алгоритм коригування, коригування, оновлення кадрів, типової та цінової політики. економічна ситуація, початок гіперкризи.

Банк пропонує сучасні фінансові рішення, керуючись потребами своїх клієнтів. Зосереджує увагу на обслуговуванні роздрібних клієнтів і підприємств малого й середнього бізнесу з підтримкою потужного акціонера, який є найбільшим банком Польщі, також професійності працівників. Він розраховує на довгострокову співпрацю і взаємну лояльність у відносинах з клієнтами та працівниками.

АТ «Кредобанк» є найбільшою польською інвестицією в банківську систему України та найзначнішим інвестиційним проектом польського капіталу у нашій державі. Банк впроваджує нові технології та має європейські стандарти якості обслуговування клієнтів, збільшує спектр фінансових послуг, динамічно реагує на ринкову кон'юнктуру і має наміри налагодити довгострокові відносини зі своїми клієнтами.

У таблиці 3.3 бачимо, що сильні сторони банку відображають якість його роботи та успіхи на фінансовому ринку. До сильних сторін можна віднести наявність широко спектру диверсифікованих банківських послуг, висококваліфікований персонал з глибокими знаннями у сфері економіки, фінансів та інформаційних технологій, підтримку іноземного акціонера, визначеність бренду та кольорової гами, знання марки, співпрацю зі страховими агентами, партнерські програми, присутність в агросфері як одній з найперспективніших в Україні .

Слабкими сторонами є відсутність характерних особливостей та якостей, притаманних іншим банкам, що ставлять банк у несприятливе становище. Слабкі сторони АТ «Кредобанк» полягають у невикористанні всіх потужностей щодо проведення банківської діяльності і залучення потенційних клієнтів, що приводить до неотримання максимально можливого прибутку; відносно малій кількості відділень і банкоматів; непоширеній мережі філій; великій кількості документів, що вимагаються від клієнтів; нижчій швидкості прийняття кредитних рішень порівняно з конкурентами.

Особлива увага приділяється зовнішнім можливостям, загрозам ринку, що не залежать від банку. Використання сприятливих обставин може привести до отримання переваг, серед яких: збільшення частки ринку, завоювання нових географічних територій, зміцнення репутації, залучення коштів населення і збільшення попиту на кредитні продукти, використання інновацій і технологій для розроблення нових продуктів та послуг.

За результатами SWOT-аналізу банків, виконаємо перерахунок прогнозу їх рейтингу (табл.3.4) з урахуванням їх сильних сторін та можливостей у загальному рейтингу FinScore.

Таблиця 3.4 - Рейтинг фінансової безпеки комерційних банків України за 1 квартал 2024 року (прогноз)

Банк	FinScore	Чисті активи	Прибуток	Депозити	Кредити
		млн. грн	млн. грн	млн. грн	млн. грн
АТ КБ "ПРИВАТБАНК"	A / 3.31	559 272 + 1.7%	16 042	462 458 - 0.09%	72 325 - 0.12%
АТ «Ощадбанк»	A / 3.27	19 827 + 2.64%	316	14 954 + 27.79%	7 249 + 1.05%
АТ «Кредобанк»	A / 3.09	94 458 + 3.66%	1 459	78903 + 1.63%	26 867 - 11.26%

Джерело: побудовано автором

Отже, найкращий рейтинг буде отримано у державних банків - АТ КБ "ПРИВАТБАНК" та АТ «Ощадбанк»

Таким чином, оцінка системи показників-індикаторів підтверджена аналітичними розрахунками та має конкретне кількісне вираження, дозволяє своєчасно виявляти небезпеку і розробляти заходи, які спрямовані на попередження та реагування з точки зору забезпечення фінансової безпеки як на макро-, так і на мікроекономічному рівнях.

Висновки до розділу 3

Отже, у підсумку до третього розділу, встановлено наступні висновки:

1. Фінансова безпека комерційних банків в Україні визначається низкою факторів, що включають ефективність управління ризиками, стабільність фінансових показників та дотримання відповідних нормативів і вимог національного та міжнародного законодавства. Одним із ключових аспектів є забезпечення адекватного рівня капіталу, що дозволяє банкам

витримувати вплив негативних економічних чинників та забезпечує їхню фінансову стійкість. Визначено, що фінансова безпека включає в себе контроль над кредитними ризиками, що полягає в управлінні портфелем кредитів, вчасному визначенні можливих проблемних позик та застосуванні ефективних методів їх вирішення.

2. SWOT-аналіз є дієвим інструментом оцінювання фінансової безпеки комерційного банку. Своєчасне виявлення існуючих загроз та слабких сторін банківської установи дозволяють виявити ефективну стратегію діяльності підприємства і за рахунок сильних сторін та можливостей банку втримати свою частку на ринку, покращити фінансовий стан, досягти переваги перед конкурентами, збільшити обсяги банківських операцій. Окрім того даний аналіз дозволяє проводити постійний моніторинг оцінки фінансово-економічного стану банку та дає можливість його керівникам приймати виважені управлінські рішення.

У контексті сучасних викликів і тривалих змін на фінансовому ринку, комерційні банки в Україні повинні активно впроваджують технологічні інновації та цифрові рішення для підвищення ефективності, забезпечення кібербезпеки та задоволення потреб сучасних клієнтів. Це допоможе їм утримувати конкурентоспроможність та забезпечити сталість фінансових результатів у динамічному середовищі.

Таким чином, визначені аспекти повинні враховуватися в контексті внутрішнього та зовнішнього середовища, забезпечуючи комплексний підхід до оцінки фінансової безпеки комерційних банків України. Такий підхід дозволить створити ефективні стратегії та політики, спрямовані на зміцнення стійкості та розвиток банківської системи в країні.

ВИСНОВКИ

Отже, у підсумку до даної роботи варто встановити наступні висновки.

1. Визначено, що економічна сутність фінансової безпеки банків є ключовою для стабільності фінансової системи та економіки в цілому. Фінансова безпека банків забезпечити їх здатністю виконувати функції фінансового посередника та забезпечити безпечні умови для зберігання та обертання грошових коштів клієнтів. Однією з основних складових фінансової безпеки банків є їх здатність ефективно управляти ризиками, пов'язаними з кредитуванням, інвестуванням та ліквідацією. У зв'язку з тим, що банки забезпечують ключових учасників фінансової ролі, їхня фінансова стійкість має велике значення для економічності економічної системи. Фінансові кризи та зростання рівня ризиків можуть загрозити стабільність банківської системи, що в свою чергу може мати серйозні наслідки для економічного розвитку. Для забезпечення фінансової безпеки банків вдосконалювати методи управління ризиками, вдосконалювати стандарти корпоративного управління та вживати заходи щодо підвищення капіталізації. Також важливо вдосконалювати механізми регулювання та спостереження з боку відповідних органів, щоб забезпечити ефективний контроль та запобігти виникненню ситуацій, які можуть загрожувати фінансовій безпеці банків та економічній стійкості в цілому.

2. Встановлено, що методичні підходи до оцінювання фінансової безпеки комерційних банків в Україні характеризуються врахуванням широкого спектру факторів та показників, які відображають їхню фінансову стійкість та здатність витримувати економічні труднощі. З одним із ключових аспектів є аналіз капіталовкладень, ліквідності та рентабельності, який дозволяє програмувати загальний фінансовий стан банку. Оцінка ризиків, пов'язаних з кредитуванням та іншими фінансовими операціями, також важлива при визначенні фінансової безпеки банків. Методи аналізу кредитного портфеля та визначення рівня серйозності ризиків допомагають уникнути негативних впливів неплатоспроможності клієнтів на фінансове положення банку.

Провідним аспектом є і врахування стандартів корпоративного управління та дотримання банків регулюючих органів. Високий рівень корпоративної дисципліни та ефективне управління ризиками сприяють підвищенню фінансової стійкості банків. Методичні підходи до оцінювання необхідної фінансової безпеки комерційних банків в Україні є вхідним інструментом для визначення їх ефективності та конкурентоспроможності на ринку. Вдосконалення цих підходів сприятиме зміцненню фінансової системи та сприянню стабільному розвитку економіки країни.

3. Визначено основні індикатори фінансової безпеки комерційних банків:

- співвідношення регулятивного капіталу 1 рівня до зважених на ризики активів;
- співвідношення регулятивного капіталу 1 рівня до активів; співвідношення недіючих кредитів (NPLs) без урахування резервів до капіталу;
- співвідношення недіючих кредитів до сукупних валових кредитів;
- норма прибутку на активи;
- співвідношення ліквідних активів до короткострокових зобов'язань.

4. Для фінансової стабільності «Ощадбанку», здійснено аналіз його стану, тому що він відображає економічну ефективність його діяльності як фінансової установи. При його проведенні проаналізовано структуру й динаміку статей пасиву балансу, а також визначено відносні показники, які визначають фінансову стійкість.

5. З метою підвищення рівня фінансової безпеки банку використано бальну методику оцінювання її рівня. Оскільки фінансова безпека банку визначається рівнем його захищеності і ступенем ефективності діяльності, то пропонується за основу методики оцінки фінансово-економічної безпеки банку взяти дві групи показників: показники, які характеризують ефективність діяльності банку; показники, які характеризують рівень його захищеності та здатність протистояти кризовим явищам. Особливість запропонованої методики полягає в тому, що в

ній здійснено спробу подолати один з головних недоліків кількісних методик – жорстку прив'язку до нормативних значень показників.

Здійснивши, аналіз рівня фінансової безпеки банків, можемо охарактеризувати його як незадовільний, для нормалізації показника банкам України слід вжити певних заходів, а саме зменшити вплив іноземних структур, слідкувати за рівнем рентабельності активів та вживати заходів задля його підвищення. Така ситуація вимагає негайних антикризових заходів від управління банку, спрямованих на уникнення фінансового краху.

6. Встановлено, що в сучасних умовах фінансова безпека державних банків стає однією з ключових проблем, що вимагає комплексного оцінювання. Перш за все, проблема виникає внаслідок постійних змін у глобальному економічному середовищі, високого рівня нестабільності та швидкого розвитку технологій. Оцінка фінансової безпеки банків в умовах сучасності повинна враховувати такі аспекти, як кібербезпека, економічна нестабільність, регуляторна та законодавча діяльність, а також ризиковані активи. З іншого боку, існує велика проблема неоднозначності та недостатньої стандартизації методів оцінювання фінансової безпеки. Різноманітні підходи та відсутність єдиної методології можуть призвести до недооцінки рівня фінансової безпеки банку. Забезпечення адекватності та точності оцінювання є важливим завданням для мінімізації фінансових ризиків та забезпечення стабільності банківського сектору в цілому. Важливо враховувати глобальний характер фінансових ринків і здатність банків адаптуватися до змін. Враховуючи постійні трансформації у світовій економіці, банки повинні розглядати фінансову безпеку як динамічний процес, в якому важливо поєднувати традиційні методи з інноваційними стратегіями.

7. Досліджено, що у контексті України комплексна оцінка фінансової безпеки державних банків визначається численними викликами та характеризується рядом ключових аспектів. Перш за все, важливо враховувати економічну нестабільність та політичні та геополітичні турбуленції, які можуть впливати на фінансову систему країни та здатність банків адаптуватися до них. Настільки важливою є спроможність банків прогнозувати та управляти ризиками

в умовах невизначеності та змін. Другий аспект стосується якості активів та ефективності управління ризиками. Велика частина фінансової безпеки банків пов'язана зі здатністю ефективно управляти ризиками та мінімізувати можливі втрати. Оцінка якості портфеля активів, ліквідності та кредитного ризику є важливою частиною цього процесу. Третій аспект - це стан капіталу та ліквідності. Висока капіталізація та належний рівень ліквідності є ключовими факторами, що забезпечують стійкість банківської системи та її здатність витримати стрес-тести та економічні труднощі.

8. SWOT-аналіз є дієвим інструментом оцінювання фінансової безпеки комерційного банку. Своєчасне виявлення існуючих загроз та слабких сторін банківської установи дозволяють виявити ефективну стратегію діяльності підприємства і за рахунок сильних сторін та можливостей банку втримати свою частку на ринку, покращити фінансовий стан, досягти переваги перед конкурентами, збільшити обсяги банківських операцій. Окрім того даний аналіз дозволяє проводити постійний моніторинг оцінки фінансово-економічного стану банку та дає можливість його керівникам приймати виважені управлінські рішення.

У контексті сучасних викликів і тривалих змін на фінансовому ринку, комерційні банки в Україні повинні активно впроваджують технологічні інновації та цифрові рішення для підвищення ефективності, забезпечення кібербезпеки та задоволення потреб сучасних клієнтів. Це допоможе їм утримувати конкурентоспроможність та забезпечити сталість фінансових результатів у динамічному середовищі.

Таким чином, визначені аспекти повинні враховуватися в контексті внутрішнього та зовнішнього середовища, забезпечуючи комплексний підхід до оцінки фінансової безпеки комерційних банків України. Такий підхід дозволить створити ефективні стратегії та політики, спрямовані на зміцнення стійкості та розвиток банківської системи в країні.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ НА ДЖЕРЕЛА

1. Банківська система: навчальний посібник / [Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О.] ; за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. – 580 с.
2. Барановський О., Лагно А. Природа фінансової безпеки банківської системи. *Світ фінансів*.2022. № 3. С.141–155.
3. Барилюк М.-М. Р. Теоретичні аспекти визначення сутності поняття «фінансова безпека комерційного банку». *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 15. С. 176–181
4. Васильчишин О.Б. Фінансова безпека банківської системи України: філософські детермінанти: монографія. Тернопіль, 2018. 358 с.
5. Вовченко Р.С. Фінансова безпека банківського сектору економіки України: дис. на здобуття наук. ступ. к.е.н.: спец. 08.00.08. Київ: ДВНЗ «Ун-т банк. справи», 2018. С. 237. URL: <http://ubs.edu.ua/images/PDF/vovchenkodisser.pdf>.
6. Варцаба В.І. Оцінка фінансової стійкості банківської системи України та шляхи її зміцнення в умовах пандемії коронавірусу. *Науковий вісник Ужгородського Університету*. 2021. С.107-113. URL: <http://visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/article/view/235733>
7. Вергун А. М., Стефашина Ю. С. Оцінка фінансової стійкості провідних банків України. *Формування ринкових відносин в Україні* : зб. наук. пр. 2020. № 9 (232). С. 21-32.
8. Вовченко О. С., Єгоричева С. Б. Фінансова стабільність банків в умовах динамічного макроекономічного середовища : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2021. 233 с.
9. Вядрова Н. Г. Використання індикаторів фінансової стійкості для оцінки стану банківського сектора. *Ефективна економіка*. 2021. № 4. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_4_47
10. Гаряга Л. О., Куліш Р. Р. Фінансова безпека банківської діяльності в умовах цифровізації. *Проблеми економіки*. 2019. №4. С. 163–171.

11. Грошово-кредитна статистика. Офіційний сайт Національного банку України. Архів 2008–2021. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial#2fs2>.

12. Гриценко К. Г. Комплексна оцінка рівня фінансової безпеки страхової компанії. Моделювання та інформаційні технології в економіці: монографія / за заг. ред. Соловійова В. М. Черкаси: Брама-Україна, 2018. С. 407–418.

13. Гладких Д. М. Ключові проблеми капіталізації банківської системи України та напрями її зростання. *Бізнес Інформ*. 2021. №5. С. 327–333.

14. Дадашова П. Стрес-тестування банків як інструмент банківського регулювання. Національний банк України. Департамент фінансової стабільності. 19 червня 2020. С. 100.

15. Демченко О. П. Оцінка безпеки банківського сектору України. *Економіка та суспільство*. 2021. № 27. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/461/443>

16. Давиденко Н.М., Колодяжна В.О. Оцінювання фінансової безпеки банківської системи України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2020. Випуск 40. С. 51–58.

17. Дані фінансової звітності банків України. Офіційний сайт Національного банку України. URL: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=64097

18. Жарій Я.В. Методичні підходи до оцінювання рівня фінансової безпеки комерційного банку. *Фінансові дослідження*. 2020. С. 130–137.

19. Зверук Л. А., Боева С. К. Концептуальні засади дослідження управління фінансовою стійкістю банківських установ. *Бізнес Інформ*. 2019. № 3. С. 288–293.

20. Звітна форма та довідкові дані з компіляції індикаторів фінансової стійкості. Національний банк України. URL: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=445755.

21. Звіт про фінансову стабільність. Національний банк України. URL : https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2021-H2.pdf?v=4#page=21
22. Зоріна О. І., Фадєєнко В. Ю. Аналіз стану фінансової стійкості банківської системи України як складової в забезпеченні фінансової безпеки *Причорноморські економічні студії*. 2020. С. 24–27.
23. Івасів І., Гарбар Є. Фінансова стійкість банків в умовах високої волатильності ринків. *Вісник КНТЕУ*. 2018. № 2. С. 47–55.
24. Катан Л. І., Демчук Н. І., Бабенко-Левада В. Г., Журавльова Т. О. Банківська система : навч. посіб. Дніпро : Пороги, 2020. 444 с.
25. Коваленко В. В., Радова Н. В. Моніторинг фінансової стабільності банківської системи України. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 2 (19). С. 321–330.
26. Ковальова О. М. Ідентифікація кваліфікуючих факторів впливу в контексті управління фінансовою стійкістю комерційного банку. *Бізнес Інформ*. 2021. № 7. С. 212-221. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2021_7_29
27. Копилюк, О. І., Журибіда Н. Р. Комплексний підхід до оцінювання рівня економічної безпеки банків України. *Регіональна економіка*. 2020. № 1. С. 92–99.
28. Кузнєцова А. Я., Погореленко Н. П. Механізм забезпечення фінансової стабільності банківської системи України. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2020. С. 37–47.
29. Крухмаль О.В., Барановська О.А. Конкурентоспроможність банку та банківського продукту: фактори впливу та оцінка. *Ефективна економіка*. URL: [http:// www.m.nauka.com.ua](http://www.m.nauka.com.ua)
30. Кулиняк І. Я. Банки з іноземним капіталом: рейтингування та роль у забезпеченні сталого розвитку фінансового сектору України. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2018. С. 36–50.
31. Мироненко М.Ю. Банки та банківська система: підручник / М.Ю. Мироненко, О.Л. Польова. Вінниця. 2018. 416 с.

32. Музичка О.М., Журибіда Н.Р., Галько Є.О. Методичні підходи до оцінювання рівня фінансової безпеки банків. *Бізнес Інформ*. 2019. С. 322.
33. Національний банк України: офіційний сайт. Огляд банківського сектору. URL : <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-lyutiy-2022-roku>
34. Нікольчук Ю. М., Лопатовська О. О. Організаційно-економічний механізм оцінки фінансової стійкості комерційного банку. *Вісник Хмельницького національного університету*. Економічні науки. 2020. № 1. С. 217–221.
35. Огляд банківського сектору – НБУ. Випуск 6. лютий 2018 р. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=64628171>
36. Основні показники діяльності банків України, за даними Національного банку України. URL: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798.
37. Національний банк України. Офіційний сайт. URL: <http://www.bank.gov.ua>
38. Павленко Л. Д., Шкромада Д. Ю., Соколенко К. О. Класифікаційна система факторів забезпечення фінансової стійкості банку в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2019. № 5. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_5_22
39. Педченко Н.С., Дячек С.М. Розвиток методичних підходів до оцінки рівня фінансової безпеки банківської системи України. *Економіка, управління та адміністрування*. 2020. С. 133–145.
40. Youcontrol. URL: <https://youcontrol.com.ua/bank-finscore/>
41. Показники банківської системи. Офіційний веб-сайт Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442
42. Парій В.М., Гонтар К.В. Фінансова стійкість комерційного банку: теоретичний аспект. URL: http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/47_2014/20.pdf
43. Правдюк Н. Л., Мулик Т. О., Мулик Я. І. Управління фінансовою безпекою підприємств: обліково-аналітичний аспект : монографія. Київ : Центр учбової літератури. 2019. 224 с.

44. Ситник Н. С., Стасишин А. В., Блащук-Девяткіна Н. З., Петик Л. О. Банківська система : навчальний посібник / за ред. Н. С. Ситник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 580 с. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2022/11/Blashchuk_Petyk_13_end.pdf
45. Ситник Н.С., Самбірська О.Р. Фінансова безпека банку як основа його стійкості. *Регіональна економіка та управління*. 2019. С. 100–103.
46. Славкіна М.А. Економічна безпека банківського сектору національної економіки України. На правах рукопису: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. Класичний приватний університет. Запоріжжя, 2019. 198 с.
47. Сак Т. Фінансово-економічна безпека комерційних банків України. Економічний часопис *Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2010. С. 66–71.
48. Статистика фінансових ринків. Офіційний сайт НБК. Архів 2008-2021. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial#2>
49. Стечишин Т. Б., Малахова С. Л. Банківська справа : навчальний посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 404 с.
50. Стратегія розвитку Ощадбанку на 2018–2022 роки URL: [https://www.oschadbank.ua/bitrix/templates/ipoteka/image/Oschadbank %20Strategy %202018-2022.pdf](https://www.oschadbank.ua/bitrix/templates/ipoteka/image/Oschadbank%20Strategy%202018-2022.pdf)
51. Хуторна М. Е. Забезпечення фінансової стабільності кредитних установ : дис. ... д-ра екон. наук. Київ, 2020. 614 с.
52. Шевців Л. Ю., Сенишин Б. Б. Шляхи підвищення фінансової безпеки банків України в умовах глобалізаційних процесів. *Бізнес Інформ*. 2020. С. 254–262.
53. Шмиголь Н. М., Касянок М. А. Управління фінансово-економічною стійкістю комерційного банку в умовах економічної конкуренції. *Інфраструктура ринку*. Одеса, 2018. С. 379–385.

54. Щербатих Д. В., Шпильовий Б. В. Індикатори фінансової безпеки банківської системи України. *Причорноморські економічні студії*. 2018. С. 122–129.

55. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України. Наказ Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Поточна редакція від 29.10.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13/conv#n9>

ДОДАТКИ

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ"

КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН

СТАНOM НА 31 ГРУДНЯ 2022 РОКУ

(у тисячах гривень)

	Примітки	31 грудня 2022 року	31 грудня 2021 року
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	11	28 376 712	19 001 319
Кредити, надані клієнтам	12	83 215 595	74 754 086
Інвестиції	13	143 398 851	128 686 039
Інвестиційна нерухомість	14	626 789	633 099
Основні засоби	15	6 521 344	6 947 115
Нематеріальні активи	15	2 106 476	2 049 509
Передплата з податку на прибуток		470 943	417 175
Інші фінансові активи	16	1 319 773	468 886
Інші нефінансові активи	16	3 237 587	2 014 206
Всього активів		269 274 070	234 971 434
Зобов'язання та власний капітал			
Зобов'язання			
Кошти банків	17	543 326	7 608 283
Рахунки клієнтів	18	233 940 309	191 452 639
Випущені єврооблігації	19	6 041 534	7 908 096
Інші запозичені кошти	20	2 676 153	2 818 312
Забезпечення	21	1 179 977	829 107
Інші фінансові зобов'язання	21	606 965	534 499
Інші нефінансові зобов'язання	21	1 290 000	880 297
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	9	97 833	173 704
Субординований борг	22	716 442	878 960
Всього зобов'язань		247 092 539	213 083 897
Власний капітал			
Акціонерний капітал	23	49 724 980	49 724 980
Непокритий збиток		(29 777 746)	(30 106 919)
Резерв переоцінки будівель		1 473 482	1 564 504
Кумулятивна сума курсових різниць		2 537	1 469
Резерв переоцінки за фінансовими активами, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		60 894	146 089
Резерв переоцінки інвестицій в інструменти капіталу, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		684 601	544 219
Неконтрольована частка участі		12 783	13 195
Всього власного капіталу		22 181 531	21 887 537
Всього зобов'язань та власного капіталу		269 274 070	234 971 434

Від імені Правління:

С.В. Наумов
Голова Правління
18 липня 2023 року

Г.С. Костенко
Головний бухгалтер
18 липня 2023 року

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ"

**КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ ТА ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД
ЗА РІК, ЩО ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2022 РОКУ
(у тисячах гривень)**

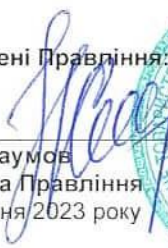
	Примітки	За рік, що закінчився 31 грудня 2022 року	За рік, що закінчився 31 грудня 2021 року
Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за амортизованою вартістю та за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	5	18 981 901	17 809 587
Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	5	3 566 906	3 542 954
Процентні витрати	5	(7 564 688)	(7 989 345)
Чистий процентний дохід		14 984 119	13 363 196
(Формування)/розформування резерву під очікувані кредитні збитки за активами, за якими нараховуються проценти	29	(11 039 456)	(1 838 786)
Чистий процентний дохід після (формування)/розформування резерву під очікувані кредитні збитки за активами, за якими нараховуються проценти		3 944 663	11 524 410
Комісійні доходи	6	9 386 584	9 802 378
Комісійні витрати	6	(3 447 839)	(3 597 784)
Операції з іноземною валютою, нетто		1 234 118	199 216
Чистий (збиток)/прибуток від переоцінки іноземної валюти		(3 588 937)	682 879
Чистий прибуток/(збиток) від операцій з фінансовими інструментами, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	7	8 321 816	(5 330 992)
(Формування)/розформування резерву під очікувані кредитні збитки за іншими фінансовими активами і гарантіями	29	(304 573)	(233 938)
(Формування)/розформування резерву під збитки від знецінення нефінансових активів		(3 048)	(9 140)
Доходи/(витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(3 321)	9 300
Чистий прибуток/(збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		903	2 351
Інші доходи		547 691	370 291
Інші витрати		(245 316)	(22 219)
Чистий прибуток/(збиток) від модифікації фінансових активів	29	(603 165)	(748 303)
Чистий непроцентний дохід		11 294 913	1 124 039
Операційні доходи		15 239 576	12 648 449
Витрати на виплати працівникам	8	(8 145 471)	(6 313 172)
Амортизаційні витрати	8	(1 833 746)	(1 861 325)
Інші адміністративні та операційні витрати	8	(4 628 921)	(3 422 073)
Прибуток від операційної діяльності		631 438	1 051 879
Прибуток/(збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4 547	-
Прибуток до оподаткування		635 985	1 051 879
Відшкодування з податку на прибуток	9	2 357	2 338
Чистий прибуток за рік		638 342	1 054 217
Чистий прибуток за рік, що відноситься до:			
Акціонера Банку		638 754	1 054 540
Неконтрольованої частки участі		(412)	(323)

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ"

**КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ ТА ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД
ЗА РІК, ЩО ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2022 РОКУ (ПРОДОВЖЕННЯ)
(у тисячах гривень)**

Примітки	За рік, що закінчився 31 грудня 2022 року	За рік, що закінчився 31 грудня 2021 року
Чистий прибуток за рік	638 342	1 054 217
Інші сукупні доходи/(витрати)		
Статті, які в подальшому не будуть рекласифіковані у склад прибутків та збитків:		
Чистий прибуток від переоцінки акцій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	140 382	(2 779)
Чиста зміна резерву переоцінки майна за вирахуванням ефекту відстроченого податку на прибуток	(82 486)	(2 038)
Статті, які в подальшому будуть рекласифіковані у склад прибутків та збитків, після оподаткування:		
Курсові різниці від перерахунку іноземного підрозділу у валюту звітності	1 068	(114)
Чиста зміна справедливої вартості інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід за вирахуванням ефекту відстроченого податку на прибуток	(86 383)	(286 749)
Чиста сума резерву переоцінки інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, перекласифікована в прибутки і збитки	1 188	3 776
Інші сукупні доходи/(витрати) за рік	<u>(26 231)</u>	<u>(287 904)</u>
Всього сукупний дохід за рік	<u>612 111</u>	<u>766 313</u>
Загальний сукупний дохід за рік, що відноситься до:		
Акціонера Банку	612 523	766 636
Неконтрольованої частки участі	(412)	(323)

Від імені Правління:

С.В. Наумов
Голова Правління
18 липня 2023 року

Ф.С. Костенко
Головний бухгалтер
18 липня 2023 року

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»

КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН СТАНОМ НА 31 ГРУДНЯ 2020 РОКУ (у тисячах гривень)

	Примітки	31 грудня 2020 року	31 грудня 2019 року
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	13	26 553 199	56 803 113
Кошти в банках	14	46 350	112 583
Кредити, надані клієнтам	15	63 226 077	65 168 344
Інвестиції	16	130 251 541	113 616 183
Інвестиційна нерухомість	17	633 526	809 070
Основні засоби та нематеріальні активи	18	9 725 445	9 948 101
Передплата з податку на прибуток		275 237	270 256
Інші активи	19	2 888 522	2 417 095
Всього активів		233 599 897	249 144 745
Зобов'язання і власний капітал			
Зобов'язання			
Кошти банків	20	5 823 982	58 040
Рахунки клієнтів	21	186 165 452	202 142 934
Випущені єврооблігації	22	11 744 616	18 303 877
Інші запозичені кошти	23	4 452 649	4 430 083
Інші зобов'язання	24	1 948 998	1 807 105
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	11	233 833	369 794
Субординований борг	25	1 276 240	2 462 640
Всього зобов'язань		211 645 770	229 574 473
Власний капітал			
Акціонерний капітал	26	49 724 980	49 724 980
Резерв переоцінки будівель		1 572 968	1 817 194
Резерв переоцінки інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		976 060	1 018 205
Кумулятивна сума курсових різниць		1 583	1 061
Непокритий збиток		(30 334 988)	(33 004 661)
Всього капіталу, що відноситься до акціонера Банку		21 940 603	19 556 779
Неконтрольована частка участі		13 524	13 493
Всього власного капіталу		21 954 127	19 570 272
Всього зобов'язань і власного капіталу		233 599 897	249 144 745

Від іме

С
Г

21 квітня

Г.С. Костенко
Головний бух р

21 квітня 2021 року

Виконавці: Рибалка О.В., 537-47-75, Заднепровський К.Г., 537-47-84

Примітки на сторінках 8-106 є невід'ємною частиною цієї консолідованої фінансової звітності

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»

КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ І ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД
ЗА РІК, ЩО ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2020 РОКУ
(у тисячах гривень)

	Примітки	За рік, що закінчився 31 грудня 2020 року	За рік, що закінчився 31 грудня 2019 року
Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за амортизованою вартістю та за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	5	15 099 630	15 442 611
Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	5	3 367 312	3 623 155
Процентні витрати	5	(10 476 135)	(13 567 217)
Чистий процентний дохід		7 990 807	5 498 549
(Формування)/розформування резерву під очікувані кредитні збитки та збитки від модифікації за активами, за якими нараховуються проценти		(2 713 725)	186 644
<i>у тому числі (формування)/розформування резерву під очікувані кредитні збитки за активами, за якими нараховуються проценти</i>	6	<i>(1 559 903)</i>	<i>82 635</i>
Чистий процентний дохід після (формування)/розформування резерву під очікувані кредитні збитки та збитки від модифікації за активами, за якими нараховуються проценти		5 277 082	5 685 193
Комісійні доходи	7	8 043 794	6 438 707
Комісійні витрати	7	(3 080 856)	(2 235 702)
Чистий (збиток)/прибуток від операцій з іноземною валютою	8	(2 751 984)	3 454 977
Чистий прибуток/(збиток) від операцій з фінансовими інструментами, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	10	6 302 082	(3 649 396)
(Формування)/розформування резерву під очікувані кредитні збитки за іншими фінансовими активами і гарантіями	6	(88 888)	82 961
Розформування/(формування) резерву під збитки від знецінення нефінансових активів	6	25 649	(41 660)
Чистий інший дохід	28	178 138	340 096
Чистий непроцентний дохід		8 627 935	4 389 983
Операційні доходи		13 905 017	10 075 176
Операційні витрати		(11 172 579)	(9 821 058)
Прибуток до оподаткування		2 732 438	254 118
Відшкодування з податку на прибуток	11		956
Чистий прибуток за рік	9	2 732 438	255 074
		43 933	
		2 776 371	255 074
Відноситься до:			
Акціонера Банку		2 776 334	255 056
Неконтрольованої частки участі		37	18

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»

КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ І ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД (ПРОДОВЖЕННЯ)
ЗА РІК, ЩО ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2020 РОКУ
(у тисячах гривень)

	Примітки	За рік, що закінчився 31 грудня 2020 року	За рік, що закінчився 31 грудня 2019 року
Інші сукупні доходи/(витрати)			
<i>Статті, які в подальшому не будуть рекласифіковані у склад прибутків та збитків</i>			
Чиста зміна резерву переоцінки майна за вирахуванням ефекту відстроченого податку на прибуток		(201 281)	55
Чистий прибуток від переоцінки акцій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		168 042	378 956
<i>Статті, які в подальшому будуть рекласифіковані у склад прибутків та збитків</i>			
Курсові різниці від перерахунку іноземного підрозділу у валюту звітності		522	(452)
Чиста зміна справедливої вартості інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід за вирахуванням ефекту відстроченого податку на прибуток		(211 566)	423 881
Чиста сума резерву переоцінки інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, рекласифікована в прибутки і збитки		1 379	(186)
Інші сукупні доходи/(витрати)		(242 904)	802 254
Всього сукупних доходів за рік		2 533 467	1 057 328
Відноситься до:			
Акціонера Банку		2 533 430	1 057 310
Неконтрольованої частки участі		37	18

Від імені Правління

Г.С. Костен
Головний бухгалтер

року

21 квітня 2021 року

Виконавці: Рибалка О.В., 537-47-75, Заднепровський К.Г., 537-47-84

Примітки на сторінках 8-106 є невід'ємною частиною цієї консолідованої фінансової звітності

Бібліографічна довідка

Тема магістерської роботи:

«Оцінювання фінансової безпеки державних банків України»

Обсяг пояснювальної записки 67 сторінок.

Кількість рисунків 2 шт.

Кількість таблиць 20 шт.

Кількість додатків 1 шт. на 6 сторінках.

Графічний матеріал (слайди) 9 шт.

Перелік графічного матеріалу:

Слайд 1 – Наукова новизна роботи

Слайд 2 – Характеристика понять фінансової безпеки банків

Слайд 3 – Інтегральний індикатор фінансової безпеки банків України за 2020-2022 рр.

Слайд 4 – Рейтинг фінансової безпеки банків України за 1 квартал 2023 року

Слайд 5 – Динаміка обов'язкових нормативів АТ «Ощадбанк» за 2020-2022 рр.

Слайд 6 – Розрахунок інтегрального показника фінансової безпеки АТ «Ощадбанк», бали

Слайд 7 – SWOT-аналіз АТ «Ощадбанк»

Слайд 8 – SWOT-аналіз АТ «Приватбанк»

Слайд 9 – Рейтинг фінансової безпеки державних банків України за 1 квартал 2024 року (прогноз)

10.01.2024 р.

_____ Я. Ткачук